Ազգ

Azg

armenian daily

Հոկտեմբեր 30
Շաբաթ
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիվ 209 (460)
գինը՝ 25 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Երկաթգիծ

Գամսախուրդիայի կողմնակիցները բեռնաթափել են հայկական վագոններ

Անդրերկաթուղու Վրաստան-Հայաստան հատվածում խիստ հարաբերական աշխուժությունը շարունակվում է։ Հոկտեմբերի 26-ին, ինչպես արդեն տեղեկացրել էինք, Ռուսաստանից սպասվող գնացքը ժամանեց Երեւան՝ տեղ հասցնելով 29 վագոն ցեմենտ եւ 6 վագոն խառը ապրանք։ Մի քանի օր առաջ Բաքուից դուրս եկած երկու գնացք՝ 28 եւ 27 վագոն հացահատիկով, արդեն հասել են Զեստաֆոնի։ Զեստաֆոնում է կանգնած դեպի Հայաստան ուղղված երրորդ գնացքը՝ 28 վագոն մազութով, Խաշուրիում՝ 28 վագոն հացահատիկով մեկ գնացք։ Սովորական պայմաններում գնացքները մեկ օրվա ընթացքում են կտրում այս տարածությունը. ՀՀ երկաթգծի վարչության գլխավոր դիսպետչեր Վլադիմիր Միկոյանի վկայությամբ, փոխադրումը դանդաղեցնում է փոխծառու մեքենավարների, էլեկտրաքարշերի սղությունը եւ «որոշ այլ» հանգամանքներ։ Նույն աղբյուրը տեղեկացնում է, որ Փոթիից Հայաստան 35 վագոն հացահատիկ փոխադրող գնացքը Գամսախուրդիայի կողմնակիցները Սենակիից ուղղել են Զուգդիդի եւ բեռնաթափել։ Երեկ առավոտյան Ռուսաստանից Հայաստան է ժամանել 25 վագոն ցեմենտով բեռնված մեկ գնացք։ «Ազգ»

Ճակատ

Հայկական ուժերը խփել են ռազմական ուղղաթիռ

ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբից հայտնեցին, թե հոկտեմբերի 28-ի երեկոյան եւ լույս 29-ի գիշերը Ֆիզուլու շրջանի արեւելյան մասում գտնվող ադրբեջանական բանակի ստորաբաժանումները, ուժգին հրթիռահրետանային նախապատրաստությունից հետո, գրոհել են հայկական պաշտպանական դիրքերը Բեյլուկ-Քահմանլու գյուղի ուղղությամբ։ Ծավալվել են դաժան մարտեր, որի ընթացքում կան երկուստեք կորուստներ։ Հայկական կողմից զոհվել է մեկ, վիրավորվել 5 զինվոր։ Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ։

Կրելով զինուժի եւ զինտեխնիկայի խոշոր կորուստներ, ադրբեջանական բանակը ստիպված է եղել նահանջել նախնական դիրքերը։ Այսպիսով, ադրբեջանական բանակը խափանեց կարճ զինադադարը, որը ձեռք էր բերվել Հայաստանի եւ Իրանի նախագահների պայմանավորվածության արդյունքում։

Երեկ ժամը 15.30-ին Ֆիզուլու շրջանից վերսկսվել են հայկական դիրքերի հրետակոծությունները։ Ադրբեջանցիները օգտագործել են նաեւ ռազմական 4 ուղղաթիռներ, որոնցից մեկը խփվել է հայկական ուժերի կողմից։ Հոկտեմբերի 29-ի առավոտյան զենքի տարբեր տեսակներից ուժգին գնդակոծության են ենթարկվել ղարաբաղյան ուժերի դիրքերը Աղդամի շրջանի Շաղբուլաղ գյուղում եւ Ասկերանի շրջանում։ Նախնական տվյալներով, հայկական կողմից տուժածներ չկան։ Հետախուզության տվյալները վկայում են, որ հոկտեմբերի 29-ի առավոտյան շարունակվում էր ադրբեջանցի զինյալների անցումը Իրան Զանգելանի շրջանից։

Ինչպես հաղորդում է Նոյյան Տապան գործակալությունը, վկայակոչելով ՀՀ պաշտպանության նախարարության տվյալները, հոկտեմբերի 29-ի առավոտյան ժամը 6-ից Զանգելանից ծանր հրետանուց գնդակոծվել են Հայաստանի հարավարեւելյան սահմանագծի դիրքերը։ Հայկական ուժերը պատասխան գործողություններ են ձեռնարկել։ Ժամը 12-ի դրությամբ կրակը չէր դադարել։ Տուժածների մասին տվյալները ճշտվում են։ «Ազգ»

Շրջան

ԹՈՒՐՔԻԱՆ PKK Է ՓՆՏՐՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Շրջանում հաստատված նոր իրողությունները ստիպում են թուրքական դիվանագիտությանը ազդեցության նոր ոլորտներ եւ ուղիներ փնտրել։ Լեռնային Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության բանակի հաջողությունները, ՆԱՏՕ-Արեւելյան Եվրոպա զորախաղ-սիրախաղերի առաջարկները, մերձավորարեւելյան խաղաղության գործընթացի հաջողությունները եւ այլ գործոններ, թերեւս Թուրքիային ստիպեն մտածելու, որ նախկին ԽՍՀՄ թրքալեզու հանրապետությունները Արեւմուտքին կապող միակ ուղու, Միջին Արեւելքում ժողովրդավարության միակ հենարանի, Կովկասում պայմաններ թելադրող գերտերության իր ժամանակն արդեն անցել է։ Այդ է պատճառը, որ Թուրքիան արեւմտյան գործընկերներին իր կարեւորությունն ապացուցելու նորանոր փաստարկներ է փնտրում եւ ստեղծում։

Այդ շարքում իր էական դերն ունի քրդական խնդիրը, որն ինքնաբերաբար արծարծվում է վերջին օրերի թուրքական քաղաքականության մեջ։ Իրաքի հյուսիսի վրա էականորեն ազդելու, իր ներքին խնդիրները լուծելուց զատ այս շահարկումը հետապնդում է նաեւ մի կարեւոր նպատակ. կապված Հայաստանի միջազգային իմիջի վարկաբեկման եւ նրա հետ հարաբերությունները պոտենցիալ պատերազմական դարձնելու հետ։ Անվազն վեց ամիս է, ինչ թուրքական մամուլը, լրագրերը եւ հեռուստատեսությունը, կառավարության քաջալերանքով, մեղադրում են Հայաստանին Քրդստանի բանվորական կուսակցության (PKK) զինյալներին զենքով ու զինամթերքով օժանդակելու եւ մարտիկներին մարզելու մեջ։ Թուրք զինվորականները նույնիսկ ճշգրտորեն նշում են քուրդ ապստամբների ճամբարների տեղը Հայաստանում, իսկ օդուժը իր պատրաստակամությունն է հայտնում ոչնչացնել դրանք։ Պնդումները երբեմն հասնում են անհեթեթության։ Այսպես, «Թըրքիշ Թայմս» հանդեսը մեջ է բերում ներքին գործերի նախարար Մեհմեթ Գազիօղլուի խոսքերը, որը պնդում է, թե «PKK-ն հայկական կազմակերպություն է», իսկ «PKK-ի ղեկավար Աբդուլլահ Օջալանը հայ է»։ Ի հաստատումն իրենց պնդումների, թուրքական աղբյուրները նշում են, որ մարտերում զոհվածներից ոմանք... թլփատված չեն։ Իհարկե, չափազանց խորը հետաքրքրություն եւ մանրախնդրություն է ցուցաբերում թուրքական կողմը, որն արդեն հիմք է հանդիսանում 50 հազարանոց բանակը Հայաստանի սահմանների մոտ շարժելու համար։ Բացառված չէ, որ ինչպես Իրաքի դեմ, թուրքական զորքերը զուտ «պատահականորեն» չնկատեն հայ-թուրքական սահմանագծերը եւ կլանված լինելով քուրդ ապստամբներին հետապնդելով, մտնեն Հայաստանի Հանրապետության տարածք։ Կամ, ինչպես արդեն զեկուցվել է, ապստամբներին ճնշելու պատրաստ օդանավերը եւ հրետանին ռմբակոծեն «քուրդ ապստամբների ռազմական ճամբարները»։

Ցավալի է, որ հայկական կողմի հերքումներին, ինչպես, օրինակ, պարոն Փափազյանի Վաշինգտոնում արված հայտարարությունները, մեր մամուլը հնարավորություն է ունենում ծանոթանալ մեծ ուշացումով եւ օտար աղբյուրներից։ Իսկ քրդական կողմի վերջերս անցկացրած մամուլի ասուլիսները, մեկնաբանությունները եւ հայկական մամուլում այդ հարցի ակտիվ քննարկումները թուրքական վառ երեւակայության դեմ արդեն կարելի է որակել որպես Հայաստանի գոնե բարոյական աջակցություն։ «Ազգ»

Վրաստան

ԳԱՄՍԱԽՈՒՐԴԻԱՆ ՇՈՇԱՓԵԼԻ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ Է ՍՏԱՑԵԼ. ՈՒՄԻ՞Ց

Վրաստանից վերջին տեղեկությունները կրում են բացառապես հակասական բնույթ։ Յուրաքանչյուր լրատվական գործակալություն ներկայացնում է տեղեկություններ, որոնք բխում են այս կամ այն կողմի դիրքորոշումից, բայց ոչ իրական վիճակից։ Այսօր, կարելի է վստահ ասել, որ իրականությանը չեն համապատասխանում վրացական լրատվական միջոցների տվյալները, որոնցում խոսքը հիմնականում զվիադականների դեմ կառավարական զորքերի «հաղթարշավի» մասին է։

Իրավիճակը պարզելու մեր բոլոր ջանքերը անհաջող անցան։ Մեծ խաղ է գնում համեմատաբար փոքր երկրում Վրաստանում։ Սակայն մեծ խաղի կանոններ մանրամասներ չկան։ Շատ է գրվել այն մասին, որ զվիադականներին օգնում է Լեռնային ժողովուրդների համադաշնության զորքը, իսկ Էդուարդ Շեւարդնաձեին՝ Վրաստանում տեղակայված ռուսաստանյան զորքը։ Սրանով կարելի է բացատրել կառավարական զորքերի եւ զվիադականների փոփոխական հաջողությունները։

«Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, հոկտեմբերի 28-ին զվիադականները զգալի օգնություն ստացան Լեռնային ժողովուրդների համադաշնության կողմից (15 տանկ, 24 զրահամեքենա, կենդանի ուժի երկու ստորաբաժանում)։ Որոշ տվյալներով, այդ օգնությունը կապ չունի համադաշնության հետ, այլ ստացվել է ուղղակի Ռուսաստանից։ Սա օգնեց նրանց դուրս մղել կառավարական զորքը Խոբի տեղանքից (երկաթգծի վրա) եւ շարժվել դեպի Սամտրեդիա։ Համենայն դեպս, հոկտեմբերի 28-ի ժամը 24-ի դրությամբ զվիադականները գտնվում էին Սենակիից 7 կմ հեռավորության վրա։ Կառավարական զորքերը նահանջում են առանց դիմադրության։ Էդուարդ Շեւարդնաձեն կազմավորում է աշխարհազոր զվիադականների դեմ պայքարի համար։ Թբիլիսիից ստացված վերջին տվյալներով, հասարակությունը լիովին «հավանություն չի տալիս» այս քաղաքացիական պատերազմին։ Միակ քաղաքը, որը վերահսկվում է Շեւարդնաձեի կողմից, Թբիլիսին, այդպես էլ չի կարող աշխարհազոր ապահովել։ Կառավարական զորքերի ուժեր ստորաբաժանումներ չեն ենթարկվում ղեկավարությանը, հրաժարվելով զվիադականների դեմ պայքարից։ Հասարակության գերակշռող մասը գտնում է, որ Զվիադ Գամսախուրդիան անկախ վրացական պետականության խորհրդանիշն է, իսկ Էդուարդ Շեւարդնաձեն՝ ԱՊՀ եւ նախկին ԽՍՀՄ, հետեւաբար «ապրիլի 9-ի»։ Թբիլիսիում ձայներ են հնչում, հիշեցնելով Շեւարդնաձեին այն մասին, թե ինչ ասաց նա, երբ զվիադականները գրավեցին Փոթին. «Ես կարող եմ հրաժարվել պաշտոնից, եթե դա կօգնի վերականգնել խաղաղությունը Վրաստանում»։ «Ազգ»

Ընդդիմություն

Սահմանադրության խորհրդի հերթական նիստը

Հոկտեմբերի 29-ին Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության գրասենյակում տեղի ունեցավ Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի հերթական նիստը, որը վարում էր ՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը։ Նիստում քննարկվեցին ՀՀ սահմանադրության միացյալ տարբերակի «Հայաստանի Հանրապետության նախագահը» գլխում առաջարկված փոփոխությունները։ Հիմնականում հավանության արժանացան նաեւ նախագծի գլխին վերաբերվող ՍԽ աշխատանքային խմբի ներկայացրած առաջարկությունները։ Ընդունվեց ՀՀ Գերագույն խորհրդի նախագահությանը հասցեագրված՝ ՀՀ հիմնական օրենքի ընդունման կարգի հարցում Սահմանադրության խորհրդի որդեգրած սկզբունքները պարունակող նամակի բովանդակությունը։ ՍԽ հաջորդ նիստը տեղի կունենա ՍԻՄ-ի գրասենյակում, նոյեմբերի 2-ին։ ■

Փարիզ

Հայաստանի կայունության գաղտնիքը հողի սեփականաշնորհման մեջ է

Ոչ պաշտոնական այցով հոկտեմբերի 27-ից ի վեր Փարիզում գտնվող նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հաջորդ օրն իսկ, հոկտեմբերի 28-ի երեկոյան, Ֆրանսիայի նախագահ Ֆրանսուա Միտերանի հետ Սորբոնի համալսարանի «Շատլե» դահլիճում երեկոյան ժ. 6-ին բացեց «Կիլիկիայի հայկական թագավորությունը» ցուցահանդեսը, նվիրված Կիլիկիայի վերջին թագավոր, ծագումով ֆրանսիացի Լեւոն 6 Լուսինյանի մահվան 600-ամյակին։ Բացումից հետո Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի, Հայաստանի շրջուն դեսպան Շառլ Ազնավուրի, Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպան տիկ. Մարի-Ֆրանս դը Հարտինգի, ֆրանսիացիների, ֆրանսահայերի, բազմաթիվ պաշտոնական անձանց եւ լրագրողների ներկայությամբ երկու նախագահները կարճ խոսքեր փոխանակեցին, նշելով երկու ժողովուրդների պատմական կապերը, մշակութային ընդհանրությունները եւ այսօրվա բարդ քաղաքական իրավիճակում երկու պետությունների փոխըմբռնումը եւ համատեղ ջանքերը, մանավանդ Լեռնային Ղարաբաղի հարցին քաղաքական լուծում տալու խնդրում։

Երեկ առավոտյան ժ. 11-ին Փարիզի «Ռից» հյուրանոցում, ուր իջեւանել է ՀՀ պատվիրակությունը, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը մամուլի ասուլիս տվեց ֆրանսիացի եւ օտար բազմաթիվ լրագրողների համար, անդրադառնալով ֆրանս-հայկական կապերին։ Այդ կապերը, նշեց նախագահը, մանավանդ այս տարվա մարտ ամսին կնքված պայմանագիրը երկու պետությունների միջեւ

▶ Տես էջ 2

Աշխարհ

Հրաժարում պահանջատիրությունից

Ինչպես հայտնի դարձավ պաշտոնական աղբյուրներից, երեկ Իռլանդիայի վարչապետը պետք է հայտներ Մեծ Բրիտանիային, որ Դուբլինն հնարավոր է, որ պատրաստ լինի իր սահմանադրությունը վերանայելու։ Նոր խմբագրությունը նախատեսում էր, որ Իռլանդիան որպես խաղաղության գործընթացի մի մաս կարող է հրաժարվել Հյուսիսային Իռլանդիայի նկատմամբ պահանջատիրությունից։

Պաղեստինին ոստիկաններ են հարկավոր

Եգիպտոսում կայացած բանակցություններում պաղեստինցիները հայտնեցին, որ Գազայի հատվածից եւ արեւմտյան ափից իսրայելական ուժերը դուրս բերելուց հետո մոտավորապես 25 հազար ոստիկաններ անհրաժեշտ կլինեն։ Այս թիվը շատ ավելին է, քան Իսրայելի կանխատեսումները։

Եվրահամայնքի բարձր մակարդակով հանդիպում Բրյուսելում

Մաաստրիխտի պայմանագրի ուժի մեջ մտնելուց երկու օր առաջ, Եվրահամայնքի տասներկու երկրների պետական եւ կառավարական ղեկավարների բարձր մակարդակի հանդիպմամբ սկսվեց Եվրոպայի միասնականության գործընթացի հաջորդ փուլը։ Եվրահամայնքի երկրները քննարկում են Ավստրիայի, Նորվեգիայի եւ Շվեդիայի Եվրահամայնք ընդունվելու առաջարկները։ Որոշ անհետաձգելի հարցերի քննարկումը, սակայն, հետաձգվել է մինչեւ հաջորդ, դեկտեմբերին նախատեսված հանդիպումը։ Մյուս հարցը Եվրահամայնքի կազմակերպությունների նստավայրերի բաշխումն է ըստ քաղաքների։ Եվրոպական բանկի նստավայրը դառնալու լավագույն հնարավորություններն ունի Մայնի Ֆրանկֆուրտը։

Սարաեւոն տագնապի մեջ

Ինչպես հայտնեց Բոսնիայի մայրաքաղաքում տեղավորված ՄԱԿ-ի խաղաղապահ զորքերի խոսնակը, հինգշաբթի առավոտյան սերբական դիրքերից, ընդհանուր հաշվով, 400 արկ է արձակվել Սարաեւոյի հարավարեւելյան շրջանների վրա։ Սերբական դիրքերի վրա ուղղվել է 140 պատասխան հարված։ Բացի դրանից, Սարաեւոյի ռադիոն հայտնել է, որ բոսնիական բանակը կասեցրել է Ջաշիտե բլրի վրա սերբական հետեւակի հարձակումը։ Վիճակը քաղաքում խաղաղվել է միայն ուշ երեկոյան։

Կվերականգնվի երդվյալների դասարանը

Ըստ Դաշնակցային Ռուսաստանի արդարադատության նախարարության հայտարարության, հաջորդ շաբաթ Ռուսաստանի 5 մարզերում կվերականգնվի երդվյալների դասարանը։ Արդարադատության այս կարեւոր մարմինը 76 տարի առաջ վերացվել էր բոլշեւիկյան հեղափոխությունը, որպես կապիտալիզմի մնացուկ։ ■

digitised by A.R.A.R.@

ՌԱԿ

Հանրապետական վարչությունում

Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության նոյեմբերի 28-ի նիստում քննության առնվեց «Իշխանությունների հետ ՌԱԿ փոխհարաբերությունների մասին» հարցը: Ներկայացնելով խնդրի էությունը, վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը նախ վերլուծեց այդ ոլորտում վերջին երկու տարվա ընթացքում կուսակցության որդեգրած քաղաքականությունը, ապա ընդգծեց իշխանության տարբեր ճյուղերի՝ հանրապետության նախագահի, Գերագույն խորհրդի, կառավարության, իրավապահ եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ կառուցողական ընդդիմության դիրքերից իրականացվող փոխհարաբերություններում որոշակիություն մտցնելու անհրաժեշտությունը:

Ի գիտություն ընդունելով Ռ. Միրզախանյանի զեկուցումը, վարչությունը որոշեց խնդրի մանրամասն քննարկումը կազմակերպել հաջորդ նիստում: Հ. Պ.

Կյանք

Հայաստանում դրամաշրջանառության վիճակը բարդանում է

Ֆինանսավարկային կազմակերպությունների ղեկավարների հանրապետական խորհրդակցությունում, որը տեղի ունեցավ հինգշաբթի օրը Երեւանում, քննարկվում էին Հայաստանում դրամաշրջանառության կարգավորման խնդիրները: Նշվեց, որ 1961-1992 թթ. թողարկման ռուբլիները փաստորեն դարձել են հանրապետության ազգային դրամ, եւ մեծացվեցին այդ պատճառով առաջացող միջոցառումները: Ինչպես նշեց Գերագույն խորհրդի ֆինանսաբյուջետային հանձնաժողովի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը, այդ դրամի պաշտպանությանն ուղղված գործողությունները արտասահմանյան ներդրումների համար վտանգ չեն ստեղծի: Խիստ քննադատություն հնչեց Հայաստանի Կենտրոնական բանկի ղեկավարության հասցեին:

Մինչդեռ Կենտրոնական բանկի նախագահ Իսահակ Իսահակյանը, անդրադառնալով կոմերցիոն բանկերին, որոնց թիվը հանրապետությունում արդեն անցնում է 150-ից, նշեց, որ նրանց մեծամասնությունը իրենց ծախսերի հիմնական մասը փակում է հանրապետության հասկացված էմիսիայի հաշվին: Նա տեղեկացրեց, որ վերջին ինը ամիսների դրամական էմիսիան չորս անգամ գերազանցել է 32 տարվա ծավալը: Չնայած կառավարության որոշումներին, վերջին մեկուկես ամսում փաստորեն ոչ մի բանկ տարադրամի փոխանակման կետ չի բացել: Սնարք

Ուսանողական «5 աստղ» շոու

Որքան էլ տրտնջան, թե ուսանողական կյանքը դարձել է ձանձրալի, համենայնդեպս, հետաքրքիր դեպքեր լինում են:

Նոյեմբերի 28-ին ԵՊՀ կենտրոնական մասնաշենքում տեղի ունեցավ «5 աստղ» շոու-մրցախաղը՝ նման «Ուրախների եւ հնարամիտների ակումբ»-ի մրցույթներին: Մրցում էին ԵՊՀ փիլիսոփայության բաժնի 1-ին կուրսի «Կակտուս» եւ նույն բաժնի երկրորդ կուրսի «Խուտուտ» թիմերը: Ժյուրիի կազմում էին Նաեւ Արամն եւ Ինգա Չիլինգարյանը: Շոուն ստեղծեց խիստ զվարճալի եւ հաճելի մթնոլորտ: Մրցող թիմերին եւ հանդիսատեսներին իրենց երգերով ողջունեցին Արմինե Գրիգորյանը եւ Սամվել Գրիգորյանը: «5 աստղ» մրցախաղի առաջին եթերի ողջ հասույթը տրամադրվել է Շուշիի դպրոցներին:

ՆԱԻՐԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Նախատեսվում է ֆրանսիական «Ագեսան» լաբորատորիայի ներկայացուցիչների այցը Հայաստան, որի նպատակը Աբովյան քաղաքում ներարկման լուծույթների գործարանի բացման հետ կապված մանրամասների ճշտումն է: Անհրաժեշտ է ավարտել գործարանի շենքի ներքին հարդարանքը եւ տեղադրել սեփական սարքավորումները, որոնց մի մասի արտադրությունն իր վրա է վերցրել «Ագեսան» լաբորատորիան, նրա տնօրեն Արիել Ագեսանի գլխավորությամբ: Սարքավորումների ծախսը հոգալ է Լիոնի եւ Մարսելի հայությունն իր համայնական միջոցներով: ՆՏ

Փարիզ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ ՀՈՂԻ ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՄԱՆ ՄԵՋ Է

Նախագահ Տեր-Պետրոսյանն ասում է, թե արեւմտյան մամուլն ու քաղաքական գործիչները չեն խորանում իրողությունների գնահատականի մեջ

Սկիզբը էջ 1

ձեւական բնույթ չեն կրում: Դրա վկայությունը այս ցուցահանդեսն է, որը գործի սկիզբն է: Մյուս կողմից, ցուցահանդեսը նշանակալից է նաեւ այն առումով, շարունակեց նախագահը, որ այն փոխում է Հայաստանի մասին ստեղծված այն բացասական պատկերացումները, որոնք արմատացած են Արեւմուտքում. դա Լեռնային Ղարաբաղի հարցն է, երկրաշարժը, ցուրտը, սննդի պակասը եւ այլն: Դրական տեղաշարժերը նկատի չեն առնվում, քանի որ ցույց արեւմտյան մամուլի շրջանակների համար դրանք զգայացունց չեն: Դրանում շատերը մեղք է հարց տալ, շարունակեց նախագահը, թե նման ծանր պայմաններում ինչպես է Հայաստանը կարողանում պահպանել ներքին կայուն քաղաքական վիճակը: «Առաջին անգամ եմ ասելու, ընդգծեց Լ. Տեր-Պետրոսյանը, որ ես մամուլում եւ քաղաքական գործիչների մոտ չեմ հանդիպում այն հարցին, թե ինչն է Հայաստանի կայունության գաղտնիքը: Դա հողի սեփականաշնորհումն է եւ այն, որ դա կատարվեց ժամանակին»: Դրա շնորհիվ, շարունակեց նախագահը, Հայաստանի 1 մլն գյուղացիները կարողացել են ապահովել ոչ միայն իրենց, այլեւ քաղաքներում ապրող իրենց հարազատներին: «Հայաստանի 3,7 մլն բնակչությունից 2 մլն-ը ապահովված է», հայտարարեց նախագահը:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հողի սեփականաշնորհման հարցը կարեւորեց նաեւ նախկին Խ. Միության երկրների, մասնավորապես Ռուսաստանի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի առումով, ասելով, թե եթե այդ երկրներում սեփականաշնորհումը կատարվեր ժամանակին եւ հետեւողականորեն, ապա գուցե այդ երկրների այսօրվա քաղաքական վիճակն այլ լիներ:

Անդրադառնալով Լեռնային Ղարաբաղի հարցին, նախագահ Տեր-Պետրոսյանը կրկին շարադրեց Հայաստանի պաշտոնական տեսակետը՝ զինադադարի եւ խաղաղության հաստատում, այնուհետեւ Մինսկի խորհրդաժողով, ուր կքննարկվի Լ. Ղարաբաղի կարգավիճակի հարցը: Կարգավիճակի վերաբերյալ այլ արծարծումները սոսկ քաղաքական շահարկումներ են, ասաց նախագահը:

Պատասխանելով «Լիբերասիոն» թերթի լրագրողներից մեկի հարցին, Տեր-Պետրոսյանը հերքեց, թե Հայ Հեղափոխական դաշնակցությունը Հայաստանում պետականության դեմ ընդդիմություն է: Առհասարակ Դաշնակցությունը միայնակ ընդդիմություն չէ, այլ այն դեպքում է, երբ միանում է ուրիշների հետ, ընդգծեց նախագահը: Տեր-Պետրոսյանը լուսաբանեց նաեւ Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի դիմումը, կապված Վրաստան սահմանափակ քանակությամբ հայկական զինված ստորաբաժանումներ մտցնելու հարցին: Նախագահն ասաց, թե դա վտանգավոր կլիներ, քանի որ հայկական ուժերն ակամա կներքաշվեին Վրաստանի ներքին քաղաքական վեճերին: Տեր-Պետրոսյանի կարծիքով, նման դիրքորոշում ունի նաեւ Ռուսաստանը: «Մենք պատրաստ ենք ամեն կերպ օժանդակել Վրաստանին, բացի զինուժ մտցնելուց», շեշտեց նա:

Նախագահ Տեր-Պետրոսյանը լրագրողներին տեղեկացրեց նաեւ նախորդ օրը նախագահ Ֆրանսուա Միտերանի հետ իր կարճատեւ հանդիպման մասին, ուր ինքը մի քանի հարցեր էր դրել Ֆրանսիայի նախագահի առջեւ: Մասնավորապես գնահատելով մանավանդ վերջին վեց ամսվա ընթացքում Ֆրանսիայի լուրջ աշխուժությունը ԵԱՀԽ-ի եւ Մինսկի խորհրդաժողովի շրջանակներում, Տեր-Պետրոսյանը հույս էր հայտնել, թե Ֆրանսիան կպահպանի իր ջանքերն այդ ուղղությամբ: Նախագահը Միտերանի առջեւ հարց էր դրել նաեւ աշխուժությամբ հետեւելու Լեռնային Ղարաբաղի հարցի վերաբերյալ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի ընդունած բանաձեւերին, հատկապես դրա այն կետերին, որոնք վերաբերում են մարդասիրական օգնություններին: Նախագահ Տեր-Պետրոսյանն ասաց, թե այդ կապակցությամբ ինքն առաջարկներ է ներկայացրել Թուրքիայի կառավարությանը, որը նշել է, թե անկախ իրադարձությունների հետագա ծավալումներից, պետք է արվի ամեն ինչ, որպեսզի թե Հայաստանը, թե Ադրբեջանը ստանան մարդասիրական օգնությունները: «Հայաստանը պատրաստ է իր բոլոր ճանապարհները տրամադրել Ադրբեջանին եւ Նախիջեւանին, հայտարարեց Տեր-Պետրոսյանը: Մենք ակնկալում ենք նույնը Թուրքիայից, սակայն մինչեւ այսօր այնտեղից պատասխան չկա: Հույս ունենք, թե պետությունները եւ միջազգային հանրությունը իրենց կարծիքը կհայտնեն այս հարցերի մասին», շարունակեց նախագահը:

Այնուհետեւ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը պատասխանեց այլ հարցերի:

Նոյեմբերի 30-ին նախատեսվում է հանդիպում Փարիզի հայ համայնքի հետ: Նախագահը եւ նրան ուղեկցող անձինք Հայաստան կվերադառնան կիրակի օրը:

ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ
«Ազգի» խմբագիր,
Փարիզ, 29 նոյեմբեր

Երեւան

Մեղավորը կոմունիստներն ու դաշնակներն են, իսկ ՀՀՇ-ն չի ձախողել

ասում է ՀՀ ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը

Երկուշաբթի օրը Հայաստանի խորհրդարանը կրկին իր արտահերթ նիստում կանդրադառնա սեփականաշնորհման օրենքում փոփոխություններ կատարելու, վարկային էմիսիայի վերաբաշխման եւ զինակոչի օրենքում փոփոխություններ մտցնելու հարցերին: Այդ մասին երեկ հայտարարեց ՀՀ ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, անդրադառնալով նույն օրը ՀՀ ԳԽ նախագահության ընդունած որոշմանը:

Խորհրդարանի նախագահը անդրադարձավ նաեւ շաբաթվա ընթացքում Գերագույն խորհրդի նստաշրջանում քննարկված հարցերին եւ նշեց, որ սոցիալ-տնտեսական ծրագրի եւ բյուջեի վերաբերյալ կառավարության ստված գնահատականներից հետո չէր կարող անտեսվել նաեւ տնտեսական բարեփոխումների հարցը: Այդ խնդրի շուրջ ԳԽ-ում ձեւավորվեց երկու թեւ, մեկը հանդես եկավ շուկայական հարաբերությունների արմատավորման, իսկ մյուս թեւը՝ կոմունիստների եւ դաշնակների այլանդակ հանդես եկավ սոցիալիստական, վարչահրամայական տնտեսավարման օգտին: Պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաշնորհման ու ապապետականացման մասին օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու հարցի քննարկման ժամանակ էլ դրսեւորվեցին կողմերի դիրքորոշումները: Այժմ մարդիկ կարող են կողմնորոշվել, թե ովքեր են իրական պաշտպանները՝ գործարանների բանվոր ծառայողները, թե կոմունիստ-դաշնակցություն դաշինքը: ՀՀՇ-ն արտահայտել է բարեփոխումներին աջակցելու իր վճռականությունը, եւ այս հարցում նրան են միացել նաեւ այլ կուսակցություններ եւ անկախ պատգամավորներ:

Մեր այն հարցին, թե ինչ կանի ԳԽ նախագահը, եթե այդ բարեփոխումները երբեք էլ խորհրդարանը չընդունի, նա ասաց, որ պետք է բացատրական աշխատանք տանել մամուլում եւ ընտրողների շրջանում: Իսկ որոշ ժամանակ անց խորհրդարանը կարող է անդրադառնալ այդ հարցին, եւ եթե կրկին չընդունվի, ուրեմն Գերագույն խորհուրդը պատրաստ չէ դրան: Լրագրողներից մեկի այն հարցին, թե այդ դեպքում ինչպիսի գնահատական կտա ԳԽ նախագահը ՀՀՇ-ի կողմից խորհրդարանի աշխատանքի ձախողմանը, նշեց, թե ոչ մի տապալում չի եղել, բոյկոտը նույնպես խորհրդարանական աշխատանքի ընդունված ձեւ է:

Անդրադառնալով խորհրդարանի վաղաժամկետ ընտրություններին, Բ. Արարքցյանը հերքեց, թե ՀՀՇ-ն այդ մասին պաշտոնական հայտարարություններ չի արել, թեեւ լրագրողներից մեկը նշեց, որ օրենքի նախագծով նախատեսվում էր, որ պետական ձեռնարկությունների 20 տոկոսը անհատույց սեփականաշնորհելը աշխատավորական կոլեկտիվներին հնարավորություն էր ստեղծում սեղմ ժամանակահատվածում շուրջ 200 հազար աշխատավորների (ինչպես նաեւ նրանց ընտանիքի անդամներին, որը հասնում է մինչեւ 800 հազարի) դառնալ իրական սեփականատեր: Բաբկեն Արարքցյանի ասելով, այդ քայլով ոչ միայն կխթանվեր տնտեսության զարգացումը, այլեւ ինչ-որ չափով կլուծվեին բնակչության մի ստվար հատվածի սոցիալական խնդիրները: Սակայն, ի տարբերություն մյուս քաղաքական կուսակցությունների, կոմկուսն ու դաշնակցությունը խոչընդոտում են բարեփոխումների մի մասը հանդիսացող սեփականաշնորհմանը:

Խորհրդարանի նախագահի ասելով, դա ցույց է տալիս, որ այդ ուժերի համար մտահոգվածի կեցվածքը սոսկ քաղաքական շահարկման միջոց է: «Շուկայական հարաբերությունների անցկացման պայմաններում առնվազն տարօրինակ է հավասարության նշան դնել մտավորականության, գյուղացիության եւ գործարար մարդկանց միջեւ», ասաց Բ. Արարքցյանը: Նրա ասելով, բնակչության կենսամակարդակի հարցում պետք է ցուցաբերվի տարբերակված մոտեցում, որի առաջին քայլերը արվում են: Որպես քայլ ԳԽ նախագահը նշեց աշխատավարձի ինդեքսավորումը:

Էդ. Եգորյանը իրեն տված հարցազրույցում նշել է, թե ՀՀՇ-ն կբարձրացնի խորհրդարանի լուծարման հարցը: ԳԽ նախագահը նշեց, որ դա դեռեւս ՀՀՇ-ի հայտարարություն չէ, եւ իր կարծիքով խորհրդարանում դեռեւս այնպիսի ճգնաժամ չկա, որպեսզի այն լուծարվի: Բացի այդ, երբ խորհրդարանը նման քայլի գնա, ապա գոնե պետք է ընդունի նոր ընտրությունների մասին օրենք:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Բաքու

Ադրբեջանի եւ Իրանի միջեւ ստորագրվել է 14 պայմանագիր

Ադրբեջանի եւ Իրանի միջեւ ստորագրվել է 14 պայմանագիր, այդ թվում Ադրբեջանի գիտությունների ակադեմիայի եւ Իրանի մշակութային կենտրոնի, երկու երկրների արդյունաբերության նախարարությունների միջեւ, առեւտրի նախարարությունների մակարդակով եւ Ադրբեջանի ազգային բանկի եւ Իրանի կենտրոնական բանկի միջեւ կնքված համաձայնագրերը: Հեյդար Ալիեւն ու Իրանի նախագահը ստորագրել են նաեւ երկու երկրների միջեւ բարեկամության եւ համագործակցության սկզբունքների մասին մեմորանդում: ՆՏ

Ադրբեջան-Մոլդովա դատական պայմանագիր

Այդ նպատակով Քիշնեւում է գտնվում Ադրբեջանի գլխավոր դատախազության պատվիրակությունը: Ըստ նախատեսված պայմանագրի, ենթադրվում է օրինազանցությունների եւ տնտեսական հանցագործությունների դեմ համատեղ պայքար, շրջակա միջավայրի պաշտպանություն եւ այլն: Ենթադրվում է նաեւ փորձի, գիտատեխնիկական տեղեկատվության փոխանակություն: Մոտ ապագայում այդպիսի համաձայնագիր Ադրբեջանը կստորագրի Լիտվայի հետ: ՆՏ

Գործադուլ Բաքվի ծխախոտի կոմբինատում

Արդեն 4 օր շարունակվում է գործադուլը Բաքվի «Կրասնի օկտյաբր» ծխախոտի կոմբինատում: Ինչպես հայտնեց Խաբար սերվիսի թղթակցին գործադուլավորների ղեկավար Սուլեյման Աբդուլլաեւը, գործողությունը թելադրված է տնօրենի հեռացման հետ: Վերին օղակներին նախկին տնօրենին վերականգնելու խնդրանքով դիմելուց հետո գործարանի կոլեկտիվը ստիպված դիմել է այդ ծայրահեղ քայլին: Աբդուլլաեւի խոսքերով, չնայած գործադուլը միլիոնավոր վնասներ է հասցնում կոմբինատին, չի աշխատի մինչեւ իրավիճակի պարզումը: Սնարք

Նոյեմբերին Անդրկովկաս կժամանի ՄԱԿ-ի հատուկ էշելոնը

Ինչպես Պոստֆակտումի թղթակցին հայտնի դարձավ Վրաստանի ԱԳՆ լրատվական կենտրոնում, նոյեմբերին Ֆինլանդիայից Անդրկովկաս կժամանի ՄԱԿ-ի հատուկ երկաթուղային էշելոնը: Էշելոնը տեղ կհասցնի ավելի քան 1000 տ եվրոպայում գնված սննդամթերք, որը նախատեսված է Վրաստանի եւ Ադրբեջանի փախստականների համար: ՆՏ

Նագիեւ. «Պայմանագրերի մեջ պետք է լիներ նաեւ ռազմական համագործակցության համաձայնագիրը»

«Իմ կարծիքով, Ադրբեջանի եւ Իրանի նախագահների միջեւ ստորագրվելիք փաստաթղթերում պետք է լինի նաեւ ռազմական բնագավառում համագործակցության պայմանագիր», Խաբար սերվիսին տված հարցազրույցում հայտարարեց «Նոր Ադրբեջան» կուսակցության նախագահի տեղակալ Ալի Նագիեւը (կուսակցության առաջնորդը Հեյդար Ալիեւն է): Նագիեւը կողմ արտահայտվեց ռազմական համագործակցության երկկողմանի համաձայնագրի հնարավոր ստորագրմանը, պայմանագիր, որ կպարունակի Թեհրանի կողմից Բաքվին զենքով եւ ռազմական մասնագետներով ապահովման կետ: Սնարք

digitised by A.R.A.R.@

Ղարաբաղ

ՄԱՐՏԱԿԵՐՏՑԻՆԵՐԻ ՕՋԱԽՆԵՐԸ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՒՄ ԵՆ

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Մարտակերտի շրջանի գյուղերի վերականգնումն սկսվել է դեռ 2 ամիս առաջ: Գրեթե հողին հավասարեցված օջախներն այսօր ոտքի են կանգնում: Հայաստանի տասը շրջանային շինարարական կազմակերպություններ են մասնակցում այդ վերականգնման աշխատանքներին: Օրեցօր ավելանում է նաեւ հայրենի գյուղեր վերադարձող ղարաբաղցիների թիվը: Ինչպես են նրանք հարմարվում, ինչ խնդիրներ են մնում չլուծված…

Ջարդախաչը Մարտակերտի շրջանի ամենափոքր գյուղերից մեկն է: Առաջներում այստեղ ապրել է մոտ 70 ընտանիք: Այժմ վերադարձել է մոտ 40-ը: Արյանների ընտանիքը տեղավորվել է վերջերս վերանորոգված տան մի սենյակում: Տանտիրոջ մեծ որդին՝ Գրիգորը, վիրավորվել է եւ պառկած է Ստեփանակերտի հիվանդանոցում, մյուս որդին՝ Արտենը կռվի դաշտում է: Իսկ իրենք հարսի ու թոռների հետ վերադարձել են Ջարդախաչ եւ Չարենցավանի շինարարներից եկած խմբի օգնությամբ վերականգնում են ամբողջությամբ հրդեհված տունը: Շինարարների 20 հոգիանոց խմբի ղեկավար Աշոտ Մարկոսյանը հույս ունի, որ նոյեմբերի սկզբին կվերջացնեն բոլոր տների վերանորոգումը: Հիմնականում սարքվում են ավերված պատերը, վերականգնվում են տների հատակները, առաստաղները, տանիքները, դրվում են դռներ, պատուհաններ, եւ տունը հանձնվում է տանտիրոջը: Ներքին հարդարման աշխատանքներ չեն կատարվում: Աշոտի ասելով, երբ սկսեն նաեւ հարդարումը, ապա 10 տուն էլ չեն կարող բավարարել: Իսկ շինարարների հիմնական նպատակն այն է, որ գոնե կարողանան մինչեւ ձմեռնամուտ վերադարձող բոլոր գյուղացիներին բավարարել նվազագույն հարմարություններով: Շինարարների հիմնական դժվարությունները կապված են ցեմենտի, վառելիքի պակասի հետ: Ըստ նրանց, հստակեցված չեն նաեւ աշխատավարձի հարցերը: Թեեւ մեզ հայտնի դարձավ, որ յուրաքանչյուր շինարարական կազմակերպության նախորդ ՀՀ կառավարությունը փոխանցել է 10 մլն ռուբլի: Գյուղացիները հիմնականում ալյուրի կարիք ունեն: Գյուղում առայժմ չկա նաեւ էլեկտրականություն, թեեւ հարեւան Հաթերքում ու Գետավանում 10 օր է, ինչ վերականգնվել է էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը:

Հաթերքում նույնպես անվնաս տուն չի մնացել: Բայց այստեղ վիճակը փոքր-ինչ բարվոք է: Մարդիկ ինչ-որ կերպ ծածկել են իրենց ունեցած փոքր ու մեծ շինությունները, գիշերելու պայմաններ ստեղծել եւ ոչ միայն օգտվում են իրենց այգիների բարիքներից, այլեւ փորձում են վերականգնել գյուղի աշխատանքային ռիթմը:

Գյուղի դպրոցը գործում է, մոտ 260 աշակերտ կա: Մաթեմատիկայի ուսուցչուհի Վիկտորիա Պետրոսյանի ասելով, թեեւ կորցրել են տարիների ընթացքում ձեռք բերած ողջ ունեցվածքը, սակայն իրենք օգնության կարիք չունեն եւ չկորցնելով հույսը, միշտ մնում են հույսով: Բայց թե՛ նրա, թե՛ հարեւան Արեւշատի համար վիրավորական է, երբ խոստացել են զոհվածների, վիրավորների եւ կռվողների ընտանիքներին փայտ, ածուխ եւ այլ կարգի օգնություն տրամադրել, սակայն մինչեւ օրս ոչինչ չեն ստացել: Մինչդեռ իրենց ազգականներից արդեն յոթը զոհվել է, տասը վիրավորվել է, Ստեփանակերտում է, միեւնույն է, չեն փնտրվում, բայց անարդարությունը, երբ մեկին շատ է հասնում, մյուսին՝ ոչինչ, այստեղ էլ զգացնել է տալիս: Եղանք նաեւ Կիչանում: Երեք անգամ թուրքերը մտել են, այրել, ավերել: Գյուղը նախկին ձեռքից ձեռք է անցել: Ողջ թափով շինարարությունը ընթանում էր: Արաբկիրցիների խումբը ղեկավար Դերենիկ Մկրտչյանի գլխավորությամբ արդեն գյուղացիներին է հանձնել 10 տուն, եւս 18 տուն կհանձնվի մինչեւ նոյեմբերի 15-ը: Հիմնական խնդիրը ցեմենտի եւ վառելիքի պակասն է: Թեեւ, ինչպես հայտնեց Հայաստանի փախստականների հարցերով պետվարչության պետ Վլադիմիր Մովսիսյանը,

որը Ղարաբաղ էր եկել ստուգելու շինարարական աշխատանքների ընթացքը, ասաց, որ 150 տոննա ցեմենտ է ուղարկվել վերանորոգվող գյուղերը, իսկ վառելիքի հետ կապված բոլոր հարցերը դժվարությամբ, բայց կլուծվեն: Նրա ասելով, փետրվար ամսից մինչեւ այսօր վարչության հաշվարկներով Ղարաբաղ են վերադարձել 30 հազար փախստականներ: Դրանցից մոտ 14 հազարը եկել են Մարտակերտի շրջան: Այժմ վերականգնվում են հիմնովին ավերված գյուղերը: Մարտակերտի շրջանում դրանք յոթն են՝ Կիչան, Ջանյաթաղ, Գյուլաթաղ, Վաղուհաս, Գետավան, Չափար, Ջարդախաչ: Այս գյուղերում կատարվող շինարարական աշխատանքների համար հատկացվել է 250 մլն ռուբլի, իսկ Ասկերանի շրջանի չորս գյուղերի համար՝ 100 մլն ռուբլի: Վլադիմիր Մովսիսյանը հայտնեց նաեւ, որ ըստ նախնական հաշվարկների, ԼՂՀ-ում ավերվել է 13 հազար տուն ու բնակարան, եւ առայժմ դժվար է ասել, թե ե՞րբ կառավարությունը կավարտի դրանց վերակառուցումը: Նրա կարծիքով, լուրջ օգնության դեպքում այդ գործը հնարավոր է վերջացնել 2 տարում: Իսկ Մարտակերտի շրջանի ԼՂՀ ՊՊԿ լիազոր ներկայացուցիչ Վլադիմիր Սարգսյանն ասաց, թե այս տարի հնարավորություններ չկան, որպեսզի վերանորոգեն բոլոր տները: Նրա ասելով, առայժմ փոքր ընտանիքների համար պատրաստվում է մեկ սենյակ, իսկ բազմանդամների համար՝ երկու սենյակ: Ներկայացուցիչը հավաստեց, որ մյուս տարի տները կվերանորոգվեն ամբողջությամբ: Ըստ նրա, Մարտակերտում արդեն բնակվում է 17-18 հազար մարդ: Օրական հայրենի շրջան է վերադառնում 40-50 մարդ: 26 գյուղերում արդեն վերականգնված են տնտեսությունները, լուսավորված են շրջանի 20 գյուղերը: Մնացած գյուղերի համար Սարսանգի հիդրոկայանից շուտով կտրվի էլեկտրականություն:

Գյուղացիներից շատերն էին դժգոհում, թե քանի ամիս աշխատում են, բայց աշխատավարձ չեն ստացել, տրված ալյուրը շատ քիչ է: Պրն. Սարգսյանը համաձայնվեց այդ բողոքների հետ, բայց նաեւ նշեց, որ շուտով կլուծվի շրջանային բանկի տեղափոխման հարցը, որը հնարավորություն կտա լուծել աշխատավարձի բաժանման խնդիրը: Ալյուրի հարցը հիմնականում կապված է տեղափոխման դժվարությունների հետ: «Իրոք, 5 կգ ալյուրը շատ քիչ է, ասաց պրն. Սարգսյանը: Ես Ստեփանակերտում հանիցս բարձրացրել եմ այդ հարցը, որպեսզի փոքր-ինչ ավելացնեն ալյուրի մատակարարումը»:

Ի դեպ, Ստեփանակերտում, նույնպես համար առաջին խնդիրը հացն էր: Բնակչությանը տրվող ամսական նորմն՝ 5 կգ ալյուր, բնական է, չի բավականացնում:

Այնպես որ, մայրաքաղաքի ու շրջանների միջեւ զանազանություն այնքան էլ չի դրվում: Կարեւորն այն է, որ ղարաբաղցին հաստատակամորեն շարունակում է վերաշինել իր օջախը, հույսը երբեք չի կորցնում, մանավանդ որ ռազմաճակատներում ձեռք բերած հաղթանակները օրեցօր հաստատվում են հայրենի հողը վերակենդանացնելու վճռականությամբ:

ՅԱԿՈԲ ՍԱՍՏՐՅԱՆ
Մարտակերտ-Երեւան

Կյանք

Ղարաբաղի ղեկավարները ՀՀ Գերագույն խորհրդում

Հինգշաբթի օրը ԳԽ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի դռնփակ նիստում քննարկվեցին ղարաբաղյան հակամարտության լուծման գործում Հայաստանի առջեւ կանգնած խաղաղական խնդիրները: Հանձնաժողովում ելույթ ունեցավ ԼՂՀ ԱԳ նախարար Արկադի Ղուկասյանը: Ըստ խորհրդարանային հանձնաժողովի անդամ Արամ Մալիկյանի, նման խորհրդակցությունների արդյունքները կներկայացվեն ՀՀ ԱԳՆ եւ Նախագահի աշխատակազմ:

Սնարք

Կանադայի «Հայ բժիշկների միությունը» սերտացնում է կապերը Հայաստանի հետ

Հայաստանի առողջապահության նախարարությունից հայտնում են, որ Երեւանում է գտնվում Կանադայի Քվեբեկի նահանգի «Հայ բժիշկների միության» նախագահ Մկրտիչ Ղարակյանը: Այցելության նպատակն էր որդեգրել Հայաստանի որեւէ հիվանդանոց եւ մշտապես հոգալ նրա կարիքները: Բացի այդ, պարոն Ղարակյանը նպատակ ունի կապ ստեղծել ՀՀ առողջապահության նախարարության եւ Կանադայի MAP (Բժշկական օգնության ծրագիր) կազմակերպության միջեւ, որի հետ նախնական պայմանավորվածություն կա Հայաստանին դեղորայքով եւ այլ բժշկական միջոցներով օգնելու մասին:

ՆՏ

Հայ-ամերիկյան համատեղ բժշկական ծրագիրը գործողության մեջ

ԱՄՆ-ի Հայկական եկեղեցու արեւելյան թեմի, Կոլումբիայի համալսարանի եւ ՀՀ առողջապահության նախարարության միջեւ ստեղծված համատեղ բժշկական ծրագիրը գործում է դեռեւս 1989 թվականից: Այդ ծրագրի շրջանակներում մինչեւ օրս վերապատրաստվել եւ հայրենիք են վերադարձել 50 հայ բժիշկներ:

ՀՀ Առողջապահության նախարարության արտաքին հարաբերությունների վարչության տնօրեն Արա Տեր-Գրիգորյանը հայտնեց, որ դեկտեմբեր ամսին կայանալու է խորհուրդ, որը նպատակ ունի քննարկել կատարված աշխատանքների արդյունքները եւ ծրագրի ապագան: Հոկտեմբերին ԱՄՆ-ից Հայաստան բժշկական պատվիրակության այցը կազմում է այդ լայնածավալ ծրագրի մի մասը եւ ունի հետազոտական նպատակ: Այն պետք է նախապատրաստի մեկ այլ, ավելի ծանրակշիռ բժշկական առաքելության գալանը: Գործունեության վայր ընտրվեց Հանրապետական հիվանդանոցը:

Տեր-Գրիգորյանի խոսքերով, վերջին տարիներին հանրապետությունում ավելացել է աչքի հիվանդություններով տառապողների թիվը: Այդ առումով խիստ անհրաժեշտ է աչքի եղջերաթաղանթների բանկի ստեղծումը Հայաստանում: Սակայն մինչ այդ պետք է ստեղծել իրավական դաշտ եւ պատրաստել կենտրոնը բժշկական սարքավորումներով եւ տեխնիկական այլ միջոցներով: Բացի այդ կարեւոր է, որպեսզի մարդիկ գիտակցեն, որ իրենց զոհված հարազատի աչքը կարող է փրկել աչքից վիրավոր որեւէ մեկին:

Արդեն պատրաստվել է առողջապահության նախարարության, ԱՄՆ-ի Հայկական եկեղեցու արեւելյան թեմի եւ Կոլումբիայի համալսարանի միջեւ համաձայնագրի նախագիծը: Այս աշխատանքներին օգնելու պատրաստակամություն է հայտնել ԱՄՆ Միջազգային հիմնադրամների բանկը:

ՆՏ

Դիվանագիտական

Հայաստանի եւ Մեծ Բրիտանիայի հարաբերությունները զարգանում են նպատակասլաց

Ինչպես հայտնել էինք, վերջերս Հայաստանում կարճատեւ աշխատանքային այցով գտնվում էր Մեծ Բրիտանիայի արտաքին եւ Համագործակցության հարցերով պետական քարտուղար Դուգլաս Հոգը, որը Երեւանից ուղեւորվեց Բաքու:

Մամուլում հայտնվել է տեղեկություն, որ իբր Հոգը Բաքվում ստորագրել է համաձայնագիր, ըստ որի Մեծ Բրիտանիայի եւ Ադրբեջանի քաղաքացիները հետայսու իրավունք են ստանում առանց որեւէ վիզայի մտնել այդ երկրներ:

Զարմանք առաջացնող այս լուրի, ինչպես նաեւ որոշ շրջանակների կողմից տարածվող այն կարծիքի, թե Անգլիան այս անգամ էլ «նախապատվությունը տվեց Ադրբեջանին», ի տարբերություն Երեւանի, Բաքվում ստորագրելով «շատ կարեւոր միջպետական պայմանագրեր», մեկնաբանության խնդրանքով դիմեցինք ՀՀ ԱԳՆ Արեւմտյան Եվրոպայի երկրների բաժնի վարիչ **ԷԴՈՒԱՐԴ ԽՈՋԱՅԱՆԻՆ**: Նա, մասնավորապես, ասաց. «Իրականում Բաքվում ստորագրվել է երկու երկրների կառավարությունների միջեւ միմյանց տարածքում նրանց քաղաքացիների տեղաշարժման անսահմանափակ ազատության մասին փոխըմբռնման հուշագիր եւ արտգործնախարարությունների միջեւ համագործակցության ընդհանուր բնույթի մի հայտարարություն: Դա բնավ չի նշանակում, որ Ադրբեջանի քաղաքացիները կարող են առանց վիզայի մուտք գործել Մեծ Բրիտանիա եւ հակառակը: Ինչ վերաբերում է այն ասեկոսներին, որ իբր Մեծ Բրիտանիան «արհամարհեց» Հայաստանը, չստորագրելով այստեղ ոչ մի փաստաթուղթ, ապա ցանկանում եմ հիշեցնել, դեռ սույն թվականի մայիսի 27-ին Հանրապետության վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի Մեծ Բրիտանիա կատարած պաշտոնական այցի օրերին Լոնդոնում ստորագրվել են «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության եւ Մեծ Բրիտանիայի եւ Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության կառավարության միջեւ տեղաշարժման անսահմանափակ ազատության մասին» փոխըմբռնման հուշագիրը եւ «Հայաստանի Հանրապետության արտգործնախարարության եւ Մեծ Բրիտանիայի եւ Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության արտգործնախարարության համագործակցության մասին» հայտարարությունը: Ինչպես տեսնում եք, այս փաստաթղթերը Հայաստանի եւ Մեծ Բրիտանիայի միջեւ ստորագրվել են շատ ավելի վաղ, քան բովանդակությամբ նույն համաձայնագրերը Բաքվում: Բացի այդ, Հայաստանի վարչապետը նույն օրը Լոնդոնում ստորագրել է նաեւ երկու փաստաթուղթ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության եւ Մեծ Բրիտանիայի եւ Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության կառավարության միջեւ տնտեսական համագործակցության մասին», ինչպես նաեւ երկու երկրների միջեւ ներդրումների պաշտպանության եւ խրախուսման մասին համաձայնագրերը: Նշեմ, որ վերջինս վավերացվեց Գերագույն խորհրդի կողմից հոկտեմբերի 13-ին: Երկրորդ, մենք մտադրություն չունեինք պրն. Հոգի ներկայիս այցելության ընթացքում ստորագրել որեւէ փաստաթուղթ, քանի որ նման հարցերը մենք ավելի հեշտ լուծում ենք Լոնդոնում Հայաստանի դեսպանատան միջոցով: Հատկանշական է նշել, որ չնայած փոքրաթիվ աշխատակազմին, մեր դեսպանատունը Մեծ Բրիտանիայում կատարում է հսկայական աշխատանք: Դեսպանատունը եւ հատկապես Մեծ Բրիտանիայում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան, ներկայումս ավագ դեսպան Արմեն Սարգսյանը մեծ լուման ներդրեցին Հայաստանի արտգործնախարարի տեղակալ Ա. Կիրակոսյանի, իսկ հետագայում արտգործնախարար Վ. Փափազյանի, վարչապետ Հ. Բագրատյանի այցերի կազմակերպման, ինչպես նաեւ միջպետական փաստաթղթերի նախապատրաստման եւ ստորագրման գործում: Կուզեի տեղեկացնել, որ ներկայումս պատրաստվում է երկկողմ փաստաթղթերի մի փաթեթ, որը պետք է ստորագրվի Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի 1994 թ. փետրվարին նախատեսվող Մեծ Բրիտանիա պաշտոնական այցի ժամանակ:

Այնպես որ, այս պարագայում Մեծ Բրիտանիայի կողմից Հայաստանի նկատմամբ որեւէ «արհամարհանքի» մասին խոսելը առնվազն անհիմն է:

Վերջում կուզեի շեշտել, որ Մեծ Բրիտանիայի հետ Հայաստանի հարաբերությունները զարգանում են նպատակասլաց եւ ծրագրավորված ձեւով ու ցուցադրական միջոցառումներով արհեստականորեն ակտիվացման կարիք չունեն»:

«Ազգ»

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կիրակի օրը՝ հոկտեմբերի 31-ին առավոտյան ժ. 10-ին Երեւանի Ֆրեզերային հաստոցների գործարանի դահլիճում տեղի կունենա ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ հիմնադիր ժողովը:

Միությանը անդամագրվել ցանկացողները լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող են դիմել 23-89-70 եւ 23-82-89 հեռախոսահամարներով:

Հասցեն՝ Կոմիտաս 60

digitised by A.R.A.R.@

Բիզնես

ԻՆՉԻ ՄԱՍԻՆ ՉԻ ԶԳՈՒՇԱՑՐԵԼ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Երկխոսություն բիզնեսմենի հետ, որը հնարավորություն ունի Ռուսաստանում Արեւմուտքի հետ հանգիստ աշխատելու, սակայն տրվել է հայրենասիրական տրամադրությունների: ՍԵՐԺԻԿ ԱՎԱԳԻՄՅԱՆ, Սանկտ Պետերբուրգի «Պարկ-Լայն» եւ «Աղմիկոր» ֆիրմաների ներկայացուցիչ: Ֆիրմաներն զբաղվում են ձեռնարկատիրական գործունեությամբ, այդ թվում՝ արտաքին տնտեսական, ինչպես նաեւ գիտատեխնիկական ու սոցիալ-տնտեսական նախագծերի ներդրմամբ ու մշակմամբ, զանազան ապրանքների հայթայթմամբ, իրացմամբ, արտադրությամբ, տեղափոխմամբ, բիզնես-կենտրոնների ստեղծմամբ եւ այլն:

— Պարոն Ավագիմյան, առեւտրի այդքան լայն հորիզոններ ունենալով, դուք ինչո՞ւ որոշեցիք համագործակցել Հայաստանի հետ, որին ձեզ ոչինչ չի կապում: Ներեցեք, լրիվ երջանկության համար գլխացա՞վն էր պակասում, ինչ է:

— Ցավոք, առողջապահության նախարարությունն այդ մասին չի զգուշացնում: Իսկ եթե ասելու լինենք, պատճառն այն է, որ իմ ծնողները ղարաբաղցիներ են: Բնական է, որ այն ֆիրմաներում, որոնց ես աշխատակցում եմ, հենց որ հայտնվեցին ապրանքներ, որոնց կարիքն ունեն Ղարաբաղն ու Հայաստանը, ես որոշեցի օգտվել իմ հնարավորություններից, որպեսզի օգնեմ նրանց: Ես կանգ չեմ առնի սննդամթերքների վրա, որոնք նույնպես կտրամադրենք արտոնյալ պայմաններով: Այսպես թե այնպես, դրանք հասնում են Հայաստան: Խոսքը դեղորայքի, համազգեստների, ուղղաթիռների, տեխնիկայի մասին է: Հատուկ ուզում եմ նշել արագ արձագանքման վիրաբուժական համալիրները:

— Որքան ես հասկանում եմ, դրանք բարձրակարգ գերսարքավորումներ են՝ բժիշկների երազանքը հատկապես ռազմադաշտային պայմաններում:

— Այո: Սակայն դատելով ըստ ամենայնի, դա կարող են հասկանալ միայն ձեզ նմանները, նրանք, որոնք որոշումներ կայացնելու հնարավորություններ չունեն: Իսկ մեր ասածը, մի՛ նեղացեք, ուղղակի իմ մեջ խոսում է տարակուսանքը: Ինքներդ դատեք. մենք առաջարկեցինք Սանկտ Պետերբուրգի գիտնականների ստեղծած եւ աշխարհում նմանը չունեցող վառարաններ: Արտոնագիրը մեր ձեռքում է: Վառարանը փորձարկման անցել է Բելգիայում եւ ստացել ամենաբարձր գնահատական: Մեզանից այն խնդրում են ֆինները, շվեդները, գերմանացիները, իսկ այստեղ... Առավելագույնը, որ ինձ առաջարկեցին, դրանց վաճառքի համար տարածք տալն էր կամ դրանց արտադրություն կազմակերպելը: Վառարանների արտադրության արտոնագիր ու գործարաններ ունեցող ֆիրմայի ինչի՞ն են պետք դրանց հայթայթման պահանջագրերը, գնա՞լ նման հայի:

— Դուք ասացիք, որ վառարանը նմանը չունի: Ո՞րն է դրա առանձնահատկությունը:

— Գեղագիտության մասին ես չեմ էլ խոսում, դրանք մանրամասներ են: Վառարանը շատ խնայողական է: Գիտնականների հաշվարկներով, 25-30 քառակուսի մետր բնակտարածություն տաքացնելու համար 5 ամսվա ընթացքում պետք է ընդամենը 750 կգ փայտ: Համեմատության համար ասենք, որ սովորական վառարանները նույն պայմաններում ծախսում են 15-20 անգամ ավելի փայտ: Մեր վառարանում (այն կոչվում է «Ենելյա») 15-20 րոպե գնում է բորբոքելու վրա, որից հետո սկսվում է տաք օդի հոսքը՝ 100-120 աստիճան ջերմությամբ: 3 կգ փայտը բավարարում է 8-10 ժամ վառելու, բնակարանը տաքացնելու, խոհանոցային բոլոր գործերի համար: Դա հուշում է, որ կարող է զգալիորեն թեթեւացնել ձմեռը հայերի համար: Բանը միայն տաքությունը չէ. ախր դա նաեւ կանաչ զանգվածի զգալի խնայողություն է, եթե հաշվի առնենք «Ենելյայի» համար գործածվող փայտի նվազագույն քանակությունը, դա հրդեհների թվի զգալի նվազեցում է, որովհետեւ վառարանը գործնականում հակահրդեհային է:

— Ինչի՞ց են սկսվել ձեր դժվարությունները, ավելի ճիշտ՝ հայրենասիրություն գլխացավը, որի մասին չի զգուշացրել առողջապահության նախարարությունը:

— Մենք երեւանյան «Օսկար» ֆիրմայի հետ վառարաններ, դեղամիջոցներ ու այլ ապրանքներ տրամադրելու պայմանագիր կնքեցինք... Այն իր պարտավորությունները կատարել է: Նշված ամսաթվին Հայաստանի Արդինբանկում նրա թղթակցական հաշվին կար մի քանի հազար միլիոն ռուբլի:

Բայց ահա արդեն ամսից ավելի է, որ փողը Արդինբանկում պառկած է իբրեւ մեռած բեռ:

— Ըհը՛: Պարոն Վարդանովն ու իր ֆլոմայստերները:

— Չհասկացա: Վարդանովին ճանաչում եմ, իսկ նրա ֆլոմայստերները...

— Գիտեք, դուք, ավելի ճիշտ, «Օսկար» ֆիրման միակը չէ, որ հայտնվել է «սառեցված» վիճակում նրա համար, որ թղթակցության հաշիվները Ռուսաստան կատարվող փոխանցումների համար չեն գործում: Իմ ծանոթներն ինձ բազմիցս խնդրել են դիմել բանկերին, որպեսզի գոնե ինչ-որ բանով օգնեն: Սակայն, հասկանալու եւ օգնելու հնարավորություն ունենալու միջեւ մեծ տարբերություն կա: Պարոն Վարդանովը՝ Արդինբանկի կառավարիչը, շատ զարգացած մարդը, շատ մեծ ծաղրով ինձ բացատրեց, թե որքան անհասկացող են իր բոլոր հաճախորդները: Այնքան անհասկացող, որ նրանց գլուխը մտցնելու համար, թե ինչու չեն գործում նրանց թղթակցական հաշիվները, նա հարկադրված է լինում օգտվել գունավոր ֆլոմայստերներից: Գծագրեր կազմել, որ այնտեղ Ռուսաստանն է, այստեղ՝ Հայաստանը, եւ ինչու է արդյունքը փուչ: Խոստովանեք, նա ձեզ համար գծե՞լ է այդպիսի գծագիր:

— Ոչ:

— Երեւում է, ըստ նրա սանդղակի, դուք առանձնապես ձեր ուզածին հասնողներից չեք:

— Ավելի շուտ ես ժամանակ չունեի: Միմյանց հետ շփվեցինք ուղիղ երեք րոպե, ընդ որում նա անմիջապես հայտարարեց, որ զայրույթի մեջ է:

— Իսկ դուք նրանից ի՞նչ էիք ուզում:

— Այն, ինչ աշխարհի ցանկացած երկրում ուզում են, եւ դրա իրավունքն ունի ցանկացած բանկի ցանկացած հաճախորդ, որի ծառայություններից նա օգտվում է: Համագործակցություն: «Օսկարի» փողերի փոխանցում Մոսկվա, որտեղ, ի դեմ, Արդինբանկն ունի իր թղթակցական հաշիվը:

— Եւ ի՞նչ պատասխանեց ձեզ պարոն Վարդանովը:

— Հակիրճ, սպարտացու նման. «Գործնականում բացառվում է»: Այդ ժամանակ ես հարցրեցի, թե կառավարությունից ո՞վ կարող է համագործակցել: Նա պատասխանեց ավելի հակիրճ. «Ոչ ոք»: «Ուրեմն ես ի՞նչ անեմ»: Պարոն կառավարիչը երջանիկ-առույգ ժպիտով տեղեկացրեց. «Դա արդեն ձեր խնդիրն է»:

— Իսկ դուք, հավանաբար, կարդացել եք «Վստահեք մեզ ձեր փողերը եւ դուք ոչ մի խնդիր չեք ունենա» կամ «Ձեր խնդիրները կդառնան մերը, եթե դուք հաշիվ բացեք մեր բանկում» կարգի գովազդներից: Այստեղ ձեզ համար վայրենի Արեւմուտքը կամ նույնիսկ ձյունապատ Ռուսաստանը չէ: Սա Հայաստանն է:

— Ոչ, ես ֆլոմայստերներին համաձայն եմ, եթե որեւէ մեկն ինձ բացատրի, թե ինչպես բանկը կարող է թքել իր հաճախորդների վրա:

— Ես լրագրողներին էլ եմ համաձայն, եթե որեւէ մեկն ինձ բացատրի, թե ինչպես կարելի է հաշտվել նման վիճակի հետ, մեկ առանձին վերցրած տնտեսության չափերով: Շրջափակված, մեռած արդյունաբերությամբ, անշունչ տնտեսությամբ ու գործնական ակտիվության բարակիկ թելով, որը նույնպես սպառման վտանգի ենթակա է, որովհետեւ փողը բանկերում սառել է: Թող որեւէ մեկը բացատրի, թե ինչո՞ւ ես նման իրադրության մեջ բացատրություն համարեմ այն բացատրությունը, որ այդ բոլորը Ռուսաստանի արարքներն են: Ի դեմ, ներեցեք, դա ձեզ չի վերաբերում: Իսկ դուք բուժվե՞լ եք հայրենասիրությունից:

— Ասում եք, ախր ես ղարաբաղցի եմ, իսկ մենք համառ ենք: Միեւնույն է, լուծում կգտնեմ, չեմ կասկածում, որ այստեղ կան մարդիկ, որոնք ընդունակ են գնահատել իրենց առաջարկվող համագործակցության հեռանկարը: Միայն վիրավորական է, որ ժամանակն աշխատում է մեր դեմ: «Ժամանակը փող է» հայտնի ասույթը վնասների է փոխվում: Երբ մենք պայմանագիր կնքեցինք վառարաններ առաքելու վերաբերյալ, դրանց գինը «Զվարթնոց» օդակայան հասցնելու հետ միասին հավասար էր 47 հազար ռուբլու: Բնակչության վրա կնստեր 60 հազարից ոչ ավելի: Դա այն դեպքում, երբ ամեն կարգի ճաղրոնական վառարանները, որոնք գրեթե չեն տաքացնում շենքը, պիտանի են ընդամենը թեյ տաքացնելու համար, արժեն 100-120 հազար: Իսկ ձմեռվա ընթացքում ծախսում են մոտ մեկ տոննա նավթ...

— Որի գներից առանց վառարանի էլ ցնցում ես:

— Այդ թանկ հաճույքը շատ էլիտի գրպանին է հարմար, եւ ընդհանուր առմամբ ազգի չափերով խնդրի լուծում չէ: Իսկ մեկամսյա ձգձգումից հետո «Ենելյայի» գինը աճեց մինչեւ 80 հազար: Մեր արժեզրկումն ու գների աճը չեն շրջափակվում, շուկան շուկա է մնում: Ի՞նչ կլինի հետո, երբ պայմանագիրը վերջապես կգործի, չգիտեմ: Իսկ ո՞ւմ է այս ամենը ձեռնտու: Հավանաբար բենզինի մաֆիայի՞ն ու նրա՞նց, ովքեր պայթեցնում են գազամուղը: Ի դեմ՝ եւս մի բնորոշ գիծ: Երեկ «Ռուսաստան» թերթում, որի ողջ համարը նվիրված էր Ղարաբաղին, ես այսպիսի տողեր տեսա. «Ստեփանակերտի հոսպիտալին հարկավոր է նարկոզի «ՌՕ-6» սարք»: Ի դեմ, դրա գերմանական արտադրության կատարելագործված մոդելը մեր ու «Օսկարի» պայմանագրի ցուցակում կա, որը կրկին արգելափակված է այդ նույն բանկում թաղված փողի պատճառով:

— Պետք է ենթադրել, որ «ժամանակը փող է» արտահայտությանը համաձայն չեք եւ չնայած ձեր հայրենասիրությանը, Սանկտ Պետերբուրգում ձեզ շնորհակալություն չեն հայտնում ժամկետի ձգձգման համար:

— Իհարկե, մենք վնասներ ենք կրում, ծիծաղելի կլիներ դա թաքցնելը: Բայց հայրենասիրության հարցում դուք սխալվեցիք: Պիտերցիները լավ են տրամադրված Հայաստանի ու Ղարաբաղի հանդեպ, հավանաբար դա ձեզ համար գաղտնիք չէ: Ի դեմ, մեր ֆիրման իր բաժին շահույթից հրաժարվում է Ղարաբաղ առաքումների դեպքում: Եւ նման արտոնյալ պայմանների դեպքում էլ այստեղ... Հավանաբար դուք էլ եք հասկանում, որ որեւէ հարեւան հանրապետություն, ուզածը, որը եթե գտնվեր այնպիսի ողբալի վիճակում, ինչպիսին մերն է, բաց չէր թողնի նման հնարավորությունը: Ավելին, մենք նրանցից առաջարկություններ ունենք եւ ազնվորեն ասած՝ քիչ ջանքեր չեն պահանջվում շփումներից ու պայմանագրեր կնքելուց առաջ ձեռնպահ մնալու համար: Սակայն բիզնեսը բիզնես է մնում, այն իր օրենքներն ունի: Եւ գալիս է պահ, որ ոչ մի հայրենասիրություն, ոչ մի լավ տրամադրվածություն, ոչ մի կարեկցանք չեն կարող դրանք անտեսել:

ԻՆԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Տնտեսություն

Դրամաշրջանառության կարգավորում. պատճառ եւ հետեւանք

Անցած 8 ամիսների սոցիալ-տնտեսական ծրագրի ընթացքն ու արդյունքները դիտարկելիս, երբ խոսք է գնում առեւտրի մասին, առաջին պլան է մղվում դրամաշրջանառության կարգավորման խնդիրը: Վարչապետի ելույթի մեջ սրան առնչվող հատվածում հետեւյալ ցուցանիշներն են բերվում, որ մասնավոր առեւտրի միջոցով իրականացվող ապրանքաշրջանառությունը հուլիս-օգոստոս ամիսներին կազմել է շուրջ 52 մլրդ ռուբլի, ընդհանուրի 58 տոկոսը, այն դեպքում, երբ բանկերի դրամարկղներ է մուծվել ընդամենը 1,5 մլրդ ռուբլի կամ մոտ 2,7 տոկոսը: Ինչպե՞ս է հաշվարկվել այդ «շուրջ 52 մլրդ» ռուբլին: Չէ՞ որ վաղուց խոսում ենք մասնավոր առեւտրում դրամաշրջանառության եւ ապրանքաշրջանառության անվերահսկելիության մասին ու հանկարծ մի գրեթե որոշակի թիվ է հայտնվում:

Կենտրոնական բանկը լցած դրամական զանգվա՞ծն է հուշել այս թիվը, թե՞ մասնավոր հարկային մուծումները կամ ներկայացված հաշվեկշիռները: Ամեն դեպքում, եթե միջոցներ են եղել այստեղ որեւէ թիվ հայտնաբերելու, ուրեմն դրանք էլ կարող էին ծառայել վերահսկողության համար: Իսկ վերջինս, հասկանալի է, ամեն ինչից զատ պետք է ծառայի դրամի վերադարձին շրջապտույտ, թաքցվող եկամուտների բացահայտմանը ու դրանց հարկավորմանը եւ այլն: Ի վերջո, բնագավառում իրավիճակի օբյեկտիվ պատկերի ձեւավորմանը, որը թույլ կտա հստակ զանազանել առեւտրի ոլորտում աշխատող ձեռնարկությունների ու անհատ ձեռներեցների, ինչպես նաեւ նրանց սպասարկող բանկերի փոխհարաբերություններում առաջացած արհեստական բարդությունները բնականից, դրանց վերացման համար գործուն մեխանիզմների եւ միջոցառումների մշակման համար:

Իսկ այդ իրականության մի արտահայտությունն էլ այն է, որ ներկայումս գործող ձեռնարկությունների մեծամասնությունը (էլ չենք խոսում անհատ ձեռներեցների մասին) խուսափում է գործառնություններ կատարել բանկերի միջոցով, նախընտրելով վերջիններիս կողմից չշահագրգռող դեպոզիտային քաղաքականության, ինչպես նաեւ կանխիկ դրամի ստացման հետ կապված բազմաթիվ բարդությունների պատճառով: Իսկ ո՞րն է վերջիններիս պատճառը. պարզ է, բարձիթողի վիճակը:

Եւ օրինաչափ է, որ նման պայմաններում, առանց վարկային էմիսիայի եւ բյուջեի դեֆիցիտի լրացման համար բանկից ստացած վարկերի, բյուջեի եկամուտների (պլանային 71,5 մլրդ ռուբլու դիմաց կազմել է 55,3 մլրդ) 88,2 տոկոսը բաժին է ընկնում պետական ոլորտի ձեռնարկություններին, մնացած 11,8-ը՝ ոչ պետականին:

Իբրեւ դրամաշրջանառության «առողջացմանն» ուղղված միջոցառումներ նշվում են ոչ առեւտրային ձեռնարկությունների համար կանխիկ գործառնությունների սահմանափակումը, Հայխնայբանկի գործարկումը, առեւտրի եւ հասարակական սննդի բնագավառներում դրամարկղային հաշվիչների պարտադիր ներդրումը:

Եթե թվարկվածներից առաջին երկուսը թեեւ քիչ ուշացած, բայց կարգավորման տնտեսական լծակներ էին, ապա վերջինը փորձ է արվում ներկայացնել այդպիսին: Ոչ առեւտրային ձեռնարկություններին կանխիկ գործառնությունների իրականացման հնարավորության ընձեռումը պետք է սահմանափակվեր եւ խստագույն հսկողության տակ վերցվեր դրսից Հայաստան ուղղված արժեզրկման առաջին իսկ ալիքի նախօրեին կամ գոնե անմիջապես հետո: Խոսքս Ռուսաստանում 1961-1992 թթ. թողարկման դրամանիշերը շրջանառությունից հանելու մասին է: Ռուսաստանը միանգամից, մեկ փուլով չիրականացրեց այդ գործողությունը: Գաղտնի մնաց միայն վերջնական դրամափոխանակության օրը, որն այդպես էլ պետք է լիներ, հակառակ դեպքում էլ ինչ դրամափոխանակություն, ինչ արդյունավետություն: Իսկ Հայաստանի շուկան Ռուսաստանում տեղի ունեցող հին դրամի շրջանառությունից դուրս գալու ամբողջ ընթացքում ենթարկվում էր արժեզրկման ճնշմանը դրսից: Դրա դիմաց ոչ մի էական արգելք չդրվեց մեզանում: Գնորդը մնաց սպառողական, Ռուսաստանի խուճապներին հավասարը քաղաքականությունը, ինչ-որ կտրուկ վճիռներ ընդունելուց խուսափելը:

Մյուս միջոցը, ուշացած, Հայխնայբանկի գործարկումն էր: Ո՞ր իրավիճակում. երբ շուկան ուղղակի հեղեղվել էր դեպոզիտներ հավաքող ոչ պետական ընկերություններով, որոնք ոչ միայն անհամեմատ ավելի բարձր տոկոսադրույքներ էին առաջարկում իրենց ավանդատուներին (տոկոսներ, որոնք ինչ-որ տեղ հավակնում էին փոխհատուցել արժեզրկման կորուստները), քան պետականը, այլ նաեւ պահանջարկով թելադրված այլեւայլ ծառայություններ, որոնց թվում ամենաառօրեականներից՝ շուկայական գնից ցածր գնով սննդամթերքի ձեռքբերումն էր, բնակարաններում էներգետիկ խնդիրների լուծումը եւ այլն: Այն դեպքում, երբ պետական հսկողության, ասել է թե կարգավորման տակ գտնվող ֆինանսական համակարգը, մեղմ ասած, վստահություն չէր ներշնչում:

Մի խոսքով, պետականը մասնավորին մրցակից չէր կարող լինել, քանի դեռ չէին ստեղծվել պետականի վստահելիությունը, ուրեմն նաեւ մասնավորի նկատմամբ առավելությունը հիմնավորող պայմանները: Իսկ այդպիսիք կարող էին լինել միայն կուռ դրամավարկային քաղաքականության շնորհիվ:

Եւ եթե այդքան խոսակցություններ ծնած չարաբաստիկ դրամարկղային հաշվիչների պարտադիր ներդրումը: Ե՞րբ. երբ մասնավոր առեւտրում որոշակի եղանակ ստեղծող առեւտրականների մի ստվար զանգված դեմ է ցանկացած պարտադրանքի, երբ մեր հիմնական առեւտրական գործընկերոջից՝ Դաշնակցային Ռուսաստանից ապրանքների ներմուծման հնարավորություններն են սահմանափակվում, երբ հանրապետությունից մասնավոր կապիտալի արտահոսքի միտումներն են ակտիվանում:

Մի՞թե հասկանալի չէ, թե ինչի կհանգեցնի մասնավոր առեւտրի վրա գործադրվող ճնշումը, երբ սպառողական շուկան ապրանքներով ապահովելու հիմնական բեռը հենց մասնավորի ուսերին է:

ՄԱՐԻՏ ԲԵԿՅԱՆ
Մեկնաբան

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

World Learning Inc. եւ Միացյալ Նահանգների դեսպանությունը Հայաստանի Հանրապետության Լուսավորության նախարարության հետ համատեղ հրավիրում են գրանցվել բոլոր աշակերտներին՝ 2-րդ անգամ անցկացվող «Ազատության աջակցություն» ուսումնական ծրագրում մասնակցելու համար: Ընտրված աշակերտները կապրեն ամերիկյան ընտանիքներում եւ կհաճախեն ամերիկյան դպրոց 1994 թ. օգոստոսից մինչեւ 1995 թ. հունիսը: Աշակերտները պետք է ծնված լինեն 1977 թ. հունիսի 1-ից մինչեւ 1979 թ. սեպտեմբերի 1-ը, այսօրվա դրությամբ սովորեն միջնակարգ դպրոցում, ունենան ոչ պակաս քան «4» միջին տարեկան գնահատական վերջին երկու տարվա քառորդային թերթիկներում եւ լավ տիրապետեն անգլերենին: Աշակերտները կարող են գրանցվել հետեւյալ երեք քաղաքներից իրենց ամենամոտ քաղաքում, համապատասխան օրը եւ ժամին՝ Գյումրի՝ նոյեմբերի 1/10.00-15.00 Գեղամ Սարյանի անվան թիվ 24 դպրոց, Շիրակացու փողոց, 173,

Վանաձոր՝ նոյեմբերի 2/10.00-15.00 Վահան Տերյանի անվան թիվ 5 դպրոց, Լալայան փողոց, 5

Երեւան՝ նոյեմբերի 3 եւ 4/9.00-15.00 Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարան, Բաղրամյան փողոց, 40:

Գրանցման համար անհրաժեշտ է՝

ա/ Անձնագրի կամ ծննդյան վկայականի իսկական օրինակը եւ մեկ պատճեն

բ/ Վերջին երկու տարվա քառորդային թերթիկները տարեկան գնահատականներով եւ մեկ պատճեն ամեն թերթիկից

գ/ Երկու լուսանկար մոտավորապես 5x5 սմ:

Տեղում տեղի կունենա համառոտ անգլերեն բանավոր հարցազրույց՝ պարզելու աշակերտների ընդունակությունները՝ համապատասխան ներկայացված պահանջներին: Հետագա տեղեկությունները կտրվեն գրանցման ընթացքում:

digitised by A.R.A.R.@

Շրջան

ՌԱՖՍԱՆՋԱՆԻԻ ՀԱՂԹԱՐՇԱՎԸ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱՅՈՒՄ ԵՎ ԱԴՐԲԵՋԱՆՈՒՄ

Շուրջ 150 տարի առաջ Կենտրոնական Ասիայի այն հատվածի գերակշռող մասը, ուր գտնվում են նախկին ԽՍՀՄ նորանկախ 5՝ Տաջիկստան, Ուզբեկստան, Ղազախստան, Կրղըզստան եւ Թուրքմենստան հանրապետությունները, ընդգրկված էր Իրանի պետության կազմում: Հենց դրանով էլ բացատրվում են այդ հանրապետությունների եւ Իրանի միջեւ կրոնական, պատմամշակութային եւ գրական ընդհանրությունները եւ փոխկապակցվածությունը: Նախքան խորհրդային կարգերի հաստատումը այս շրջանի բնակչության հիմնական հատվածի գրական, մշակութային եւ վարչական լեզուն պարսկերենն է եղել, կրոնականը՝ արաբերենը, իսկ առօրյա խոսակցականը՝ թուրքերենի մի քանի տարբերակները, որոնք երբեմն հանդիսացել են նաեւ նրանց գրական լեզուն:

ԽՍՀՄ փլուզումից հետո նորանկախ հանրապետություններում Թուրքիան ակտիվ գործունեություն ծավալեց թուրքական դաշնություն ստեղծելու նպատակով, թեեւ այդ հանրապետությունների հետ ընդհանուր սահման չունի: Մյուս կողմից, Իրանը բացի պատմամշակութային ընդհանրությունից, նաեւ սահմանակից է այդ հանրապետություններին, ուստի նրա հնարավորությունները շրջանում իր ազդեցությունը տարածելու առումով զգալի էին: Հարկ է նշել, որ Թուրքիայի նպատակները շրջանում համընկնում էին Արեւմուտքի նկատառումներին՝ Միջին Ասիայում Իրանի ազդեցության ներթափանցման դեմ հակակշիռ ստեղծելու: Թուրքիան Միջին Ասիայում իր նպատակներն իրականացնելու համար շահարկում էր նաեւ այս հանգամանքը: Ստեղծված նման իրավիճակում արեւմտյան զանգվածային լրատվական միջոցները սկսեցին շարունակաբար խոսել Միջին Ասիայում Իրանի եւ Թուրքիայի միջեւ մրցակցության մասին, որը որոշ չափով շարունակվում է այսօր:

Թեհրանը բազմիցս ժխտել է նման մրցակցության գոյությունը: Իրանի լրագրողներից մեկն այս առիթով ասել է, թե իրանական եւ իսլամական արժեքներն այդ հանրապետություններում այնքան հզոր են, որ նրանց բնակչության ուշադրությունը գրավելու համար ոչ մի աշխատանք տանելու կարիք չկա: Իսկ Իրանի արտգործնախարարն իր մամուլի ասուլիսներից մեկում, շեշտելով այլ երկրների ներքին գործերին չմիջամտելու սկզբունքի կարեւորությունը, անդրադարձել է նաեւ Իրանի եւ այդ հանրապետությունների միջեւ պատմական, մշակութային եւ կրոնական փոխկապվածության հարցին: Թերեւս այդ զգացմունքների արտացոլումը կարելի է համարել այն, որ 1991 թ. աշնանը Ալի Աքբար Վելայաթին եղավ առաջին արտգործնախարարը, որն այցելեց այդ հանրապետությունները, եւ գործնականում Իրանի փոխհարաբերությունները նորանկախ հանրապետությունների հետ հավասարակշռված են եղել եւ առանձնապես այդ շրջանն իր ազդեցության ոլորտը դարձնելու համար ուշադրություն չի ցուցաբերել: Իրանի կողմից որդեգրված նման քաղաքականությունը բազմիցս քննադատվել է արեւմտյան երկրներում գտնվող Իրանի ընդդիմության կողմից, նրան մեղադրելով պասիվ դիրքորոշման մեջ Կենտրոնական Ասիայի հանրապետությունների նկատմամբ:

Ռաֆին Ռայթը Իրանի եւ Թուրքիայի միջեւ մրցակցության խնդրի առնչությամբ նշել է, որ Իրանի դիրքորոշումը շրջանում ավելի շատ սառնամիտ, փոխօգնության բնույթ է կրում, քան մրցակցության: Ըստ նրա, նման դիրքորոշումը որոշ չափով բխում է Իրանի տնտեսական ծանր վիճակից:

Թուրքիան թուրքական ընդհանուր շուկա ստեղծելու իր մի այլ երազանքն իրականացնելու կարողությունը, քանի չի խնայում: Վերջերս Կենտրոնական Ասիայի հանրապետությունների եւ Ադրբեջանի միջեւ առեւտրական գործունեության եւ ճանապարհորդության բնագավառում սահմանափակումները վերացնելու նպատակով նոր միջոցառումների ծրագիր է մշակել: Սակայն, ըստ երեւույթին, Թուրքիան այդ շրջանում իր ազդեցությունը տարածելու համար հույս է դրել այն հանգամանքի վրա, որ նորանկախ հանրապետություններում քաղաքական եւ մշակութային ընտրանին խորապես իր վրա է կրում խորհրդային կարգերի դաստիարակության կնիքը: Ուստի, որպես երկրի վարչակարգի ձեւ, նրանց համար ավելի ընդունելի է թուրքական աշխարհիկ ժողովրդավարությունը, քան Իրանի կրոնապետական մոդելը: Իրավամբ էլ Ուզբեկստանի նախագահ Իսլամ Քարիմովը, Կրղըզստանի նախագահ Ասկար Ակաեւը բազմիցս ակնարկել են այդ հարցը: Ղազախստանն աշխատում է պահպանել իր նախկին կապերը Ռուսաստանի հետ որոշ պատճառներից ելնելով, իսկ Իրանի եւ Թուրքիայի հետ վարում է հավասարակշռված քաղաքականություն:

Ընդհանրապես Թուրքիայի ջանքերը թուրքական դաշնություն ստեղծելու ուղղությամբ խորհրդային կայսրության լուծը նոր թոթափած հանրապետությունների կողմից առանձին ոգեւորությամբ չեն ընկալվում:

Կենտրոնական Ասիայի նախկին խորհրդային հանրապետությունները միջազգային չեզոք ջրերից գտնվում են զգալի հեռավորության վրա: Իսկ Իրանն իր աշխարհագրական բացառիկ դիրքով այդ շրջանը Պարսից ծոցին եւ հետեւապես միջազգային շուկային կապող միակ ճանապարհն է: Թերեւս, բացի մշակութային, կրոնական առարկեցում ազգակցական կապի ձգողականությունից, նաեւ վերը նշած պարագայով է պայմանավորված միջինասիական հանրապետությունների շահագրգռվածությունն Իրանի հետ սերտ փոխհարաբերություններ հաստատելու:

Նման իրավիճակում Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Ալի Աքբար Ռաֆսանջանիի այցը Կենտրոնական Ասիայի չորս նորանկախ հանրապետություններ՝ Ղազախստան, Ուզբեկստան, Կրղըզստան, Թուրքմենստան, ինչպես նաեւ Ադրբեջան, բնականաբար խիստ ուշագրավ էր եւ լայն արձագանք գտավ միջազգային զանգվածային տեղեկատվական միջոցներում, եւ ընդհանուր առմամբ արդյունավետ գնահատվեց: Այս հարցին նվիրված հոդվածներից մեկում հետեւյալ նախադասությամբ է սկսվում. «Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանիի այցը Ուզբեկստան, Կրղըզստան եւ Ադրբեջան հաստատեց այն գնահատականը, որն Իրանի նախագահին տրվում էր դեռ նրա ընտրվելուց առաջ: Հաշեմի Ռաֆսանջանիի պրագմատիզմը սկսում է դրսեւորվել նաեւ նրա կառավարության արտաքին քաղաքականության մեջ»:

Բիշքեկում երկու երկրների միջեւ ստորագրվել են տնտեսական, առեւտրական եւ մշակութային համագործակցության 14 տարբեր պայմանագրեր, այդ թվում Կրղըզստանից էլեկտրաէներգիա գնելու համաձայնագիր: Գնված էլեկտրաէներգիան Իրան է հասնելու Ուզբեկստանի եւ Թուրքմենստանի տարածքով: Բիշքեկում Իրանի նախագահի մասնակցությամբ է Իրանի դեսպանատան բացումը: Իրանի նախագահը Թուրքմենստանում բազմաթիվ տնտեսական պայմանագրեր եւ համաձայնագրեր է ստորագրել: Սակայն այստեղ առանձնահատուկ նշանակություն տրվեց երկու երկրների երկաթգծերը միացնելու նպատակով շինարարության հարցին, որով ամբողջ շրջանը կհաղորդակցվի Պարսից ծոցին: Ֆրանսպրեսն Ալմա-Աթայից հաղորդած մեկնաբանության մեջ նշել է, որ Աշգաբադում նորակառույց մի մզկիթ եւ այս քաղաքից ոչ շատ հեռու գտնվող մի գյուղ ի պատիվ Իրանի նախագահի նրա անունով են կոչվել: Նույն մեկնաբանության մեջ ասվում է, որ Միջին Ասիայի անվտանգության հարցը դեռեւս մեծ նշանակություն ունի, եւ Կենտրոնական Ասիայի հանրապետությունները պետք է բարիդրացիական հարաբերություններ հաստատեն իրենց երկու հզոր հարեւանների՝ Չինաստանի եւ Իրանի հետ:

Իրանի նախագահի Ղազախստան այցի ավարտին երկու երկրների ղեկավարների կողմից հրապարակվեց համատեղ մի հայտարարություն, ուր մասնավորապես ասվում է. «Երկկողմ համագործակցությունը լիովին համապատասխանում է երկու երկրների երկարաժամկետ շահերին»: Այնուհետեւ երկու երկրների ղեկավարները շեշտում են փոխադրման ցանցի, կապի, նավթի, արդյունաբերության, շինարարության, առեւտրի, բանկային համակարգի եւ այլ անասնաբուծական ու գյուղատնտեսական մասնագետներ պատրաստելու բնագավառներում ձեռք բերված համաձայնությունները իրագործելու նպատակով լուրջ միջոցառումներ ձեռնարկելու անհրաժեշտությունը:

Հայտարարության մեջ, անդրադառնալով Ղարաբաղի հիմնահարցին, կողմերին կոչ է արվում, հարգելով Ադրբեջանի տարածքի ամբողջականությունը, գտնել խնդրի քաղաքական լուծում: Հայտարարության մեջ նրանք, ընդգծելով Տաջիկստանի ներքին հարցերին չմիջամտելու կարեւորությունը, հնարավոր են համարում Իրանի միջամտությունը Տաջիկստանի իշխանության եւ ընդդիմության միջեւ:

BBC ռադիոկայանի պարսկերեն հաղորդումների ծրագրի Իրանի նախագահի Միջին Ասիա կատարած այցին նվիրված մեկնաբանությունը, ընդգծելով շրջանի եւ Իրանի միջեւ պատմամշակութային ընդհանրությունների հարցը, դրական է գնահատել Իրանի հավանական միջնորդությունը Տաջիկստանում, սակայն մտահոգություն է հայտնում Իրանի եւ Միջին Ասիայի հանրապետությունների միջեւ տրանսպորտի ոլորտի եւ հատկապես երկաթգիծ կառուցելու պայմանագրերի կապակցությամբ, քանի որ այսուհետ Իրանը միանում է Միջին Ասիային:

Արեւմտյան զանգվածային լրատվության որոշ միջոցներ ակնարկել են նաեւ այն մասին, որ այսօրվա դրությամբ Իրանը թե քաղաքական եւ թե տնտեսական տեսանկյունից միջինասիական հանրապետություններում առավել լավ դիրքերում է գտնվում այլ երկրների համեմատությամբ: Իրանն այդ երկրներին իրենց նավթը միջազգային շուկա արտահանելու հնարավորություն է ընձեռել:

Այս առումով Արեւմուտքի ուշադրությունը գրավում է հատկապես Ղազախստանի հետ կնքած Կասպից ծովով, Իրանի տարածքով նավթ արտահանելու պայմանագիրը: Մանավանդ, որ ամերիկյան Շեւրոն նավթային ընկերությունը Ղազախստանի Թենգիզի շրջանի նավթարդյունաբերության համատեղ ընկերության 50 տոկոսի փայատերն է: Արեւմտյան քաղաքական որոշ դիտորդներ, ելնելով Ալմա-Աթայում կնքված փաստաթղթերից, նշում են, որ ղազախա-իրանական առեւտրի ծավալը մի քանի միլիոն դոլարից շուտով կհասնի մի քանի միլիարդի:

Իրանի նախագահը միջինասիական հանրապետություններ կատարած այցելություններն ավարտելուց հետո հոկտեմբերի 26-ին ժամանեց Բաքու, ուր նրան դիմավորեցին ընդգծված ջերմությամբ: Նման ընդունելությունն ուշագրավ է նաեւ այն առումով, որ Ադրբեջանի նախկին նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը ոչ միայն թուրքական կողմնորոշում ուներ եւ ոչ բարյացակամ քաղաքականություն էր վարում Իրանի նկատմամբ, այլեւ տուրք տալով Թուրքիայի պանթուրքական նկրտումներին, տարբեր առիթներով անդրադառնում էր միացյալ Ադրբեջան ստեղծելու խնդրին: Այդ իսկ պատճառով, թեեւ երկու երկրների քաղաքական փոխհարաբերություններում լարվածություն էր նկատվում, բայցեւայնպես Իրանի տնտեսական օգնությունն Ադրբեջանին, մասնավորապես Նախիջեւանին, շարունակվում էր: Այժմ Ալիեւն ակնկալում է հավասարակշռված քաղաքականություն վարել Թուրքիայի, Իրանի եւ Ռուսաստանի հանդեպ: Հետեւաբար դրական փոփոխություններ են ներարկվում նաեւ Իրանի քաղաքականության մեջ այդ ուղղությամբ: Դա է հաստատում Իրանի նախագահի Ադրբեջան կատարած այցի ավարտին, հոկտեմբերի 28-ին թղթակիցների հարցերին պատասխանելու ժամանակ երկու երկրների փոխհարաբերությունների նոր փուլ սկսելու մասին հայտարարությունը: Իրանի նախագահի այցն Ադրբեջան ուշագրավ է նաեւ այն տեսանկյունից, որ ԼՂՀ զինված ուժերի եւ Ադրբեջանի միջեւ բախումներն արդեն տեղի են ունենում անմիջապես Իրանին սահմանամերձ շրջանում: Ըստ Ամերիկայի ձայն ռադիոկայանի պարսկերեն հաղորդումների, Իրանի նախագահը հոկտեմբերի 27-ին հեռախոսով բանակցություններ է վարել Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ ընդհատված հրադադարը վերահաստատելու հարցով, որից հետո հոկտեմբերի 28-ի առավոտյան հրադադարը վերահաստատվել է:

Հոկտեմբերի 27-ին Իրանի նախագահը Բաքվում ծաղկեպսակ է դրել ԼՂՀ դեմ պատերազմում զոհված ադրբեջանցիների շիրիմներին, այցելել է հիվանդանոցներում գտնվող վիրավոր զինվորներին: Այդ օրը նա առանձին հանդիպում է ունեցել Ալիեւի հետ: Ադրբեջանական զանգվածային լրատվության միջոցները ընդգծել են, որ Իրանի օգնությունն Ադրբեջանին, հատկապես փախստականներին, աննախադեպ է եւ անհամեմատելի միջազգային եւ այլ երկրների օգնությանը:

Այցի ընթացքում Բաքվում ստորագրվել են 14 փաստաթուղթ տնտեսական, գիտական, արդյունաբերական, բանկային համակարգի, առեւտրի եւ այլ բնագավառներում:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՐՋԱՆՅԱՆ

ԱՐՑԱԽԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՕՐԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարությունն ու Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ժողովրդական կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը ս/թ նոյեմբերի 1-7-ը Հայաստանում կազմակերպում են Արցախի մշակութային օրեր:

Այդ օրերին Երեւանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական թատրոնում, Արտաշատում, Գյումրիում ներկայացումներով հանդես կգա Արցախի թատրոնը:

Էջմիածնում, Աշտարակում, Աղավնում, Երեւան քաղաքի «Կանաչ» եւ «Նաիրիտ» գործարանների մշակույթի պալատներում համերգներով հանդես կգան Արցախի երգի-պարի պետական, «Ղարաբաղ» ժողովրդական երգի եւ «Ղարաբաղի բալաներ» վոկալ մանկական անսամբլները, ինչպես նաեւ Ստեփանակերտի արվեստի դպրոցի պարային խումբը:

Այդ օրերին Երեւանի նկարչի տանը անընդմեջ կգործի Արցախի նկարիչների ցուցահանդեսը:

Փակման արարողությունը տեղի կունենա Ալ. Սպենդիարյանի անվ. օպերայի եւ բալետի պետական ակադեմիական թատրոնում:

02 XI	ԲԱՑՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ՕՊԵՐԱՅԻ ԵՎ ԲԱԼԵՏԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ ժ. 16[00]
01-07 XI	ԱՐՑԱԽԻ ՆԿԱՐԻՉՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ ՆԿԱՐՉԻ ՏԱՆԸ
	ՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
01, 05 XI	ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ ՍՏԱՆԻՍԼԱՎՍԿՈՒ ԱՆՎԱՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ ժ. 16[00]
03 XI	ԵԼՈՒՅԹ ԱՐՏԱՇԱՏՈՒՄ ժ. 16[00]
04 XI	ԵԼՈՒՅԹ ԳՅՈՒՄՐԻՈՒՄ ժ. 16[00]
	ԵՐԳԻ ՊԱՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆՍԱՄԲԼ
03 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԷՋՄԻԱԾՆՈՒՄ ժ. 16[00]
04 XI	ՀԱՄԵՐԳ ՍՏԱՆԻՍԼԱՎՍԿՈՒ ԱՆՎԱՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ ժ. 16[00]
04 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԵՎ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ «ԿԱՆԱՉ» ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՊԱԼԱՏՈՒՄ ժ. 16[00]
	«ՂԱՐԱԲԱՂ» ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԻ ԱՆՍԱՄԲԼ
03 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԱՇՏԱՐԱԿՈՒՄ ժ. 16[00]
04 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՆԸ ժ. 16[00]
05 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԵՎ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ «ՆԱԻՐԻՏ» ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՊԱԼԱՏՈՒՄ ժ. 16[00]
	«ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԲԱԼԱՆԵՐ» ՎՈԿԱԼ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՆՍԱՄԲԼ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ԱՐՎԵՍՏԻ ԴՊՐՈՑԻ ՊԱՐԱՅԻՆ ԽՈՒՄԲ
03 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՆԸ ժ. 16[00]
04 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԱՂԱՎՆՈՒՄ ժ. 16[00]
03 XI	ՀԱՄԵՐԳ ՀԱՅՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԱՅԻ ՓՈՔՐ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ ժ. 16[00]
06 XI	ՓԱԿՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ՕՊԵՐԱՅԻ ԵՎ ԲԱԼԵՏԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ ժ. 16[00]

digitised by A.R.A.R.@

Գրականություն

ԹՈՆԻ ՄՈՐԻՍՈՆ՝ ԻՐ ՑԵՂԻ ՀԱՐԱԶԱՏ ԴՈՒՍՏՐԸ

Ինչպես ժամանակին հայտնել էինք, Շվեդիայի արքայական դասակարգի որոշմամբ գրականության այս տարվա Նոբելյան մրցանակը շնորհվել է ամերիկուհի սեւամորթ գրող Թոնի Մորիսոնին, որի ստեղծագործությունները, դասակարգի կարծիքով, լավագույնս են արտացոլում սեւամորթ ազգաբնակչության կյանքը Ամերիկայում: Time International ամերիկյան հանդեսի հոկտեմբերի 18-ի համարից քաղում ենք հետեւյալ մանրամասնությունները գրողի կյանքի ու գործունեության մասին:

Քլոուի Անթոնի Ուոֆորդ Մորիսոնը Ամերիկայի ճգնաժամային տարիների սերնդակիցն է, ծնվել է 1931 թվականին: Չորս զավակներից երկրորդն է: Ծնողները Ալաբամայի կիսավի վարձակալված գյուղացիներ էին, որոնք հետագայում իրենց կյանքը բարելավելու նպատակով տեղափոխվել են հյուսիս՝ Լորեն կոչվող փոքրիկ պողպատաձուլարանային քաղաքը, Օհայո նահանգ: Հայրը կատարել է զանազան աշխատանքներ ընտանիքը պահելու մտահոգությամբ եւ անվստահություն է սերմանել իր զավակների մեջ սպիտակամորթ մարդու ամեն խոսք ու գործի հանդեպ, դրա համար, անշուշտ, ունենալով լուրջ հիմքեր: Նա ծանր փորձություններ է տարել, ականատես եղել դաժան դեպքերի, որոնցից ամենասահավորն այն էր, որ չորս ողջ ամիս տան վարձը չմուծելու համար «սպիտակ» տանտերը փորձել էր հրդեհել տունը իրենց իսկ ներկայությամբ:

Տասներկու տարեկան հասակից նա սկսել է աշխատել: Չնայած դրան, գերազանց է ավարտել դպրոցը եւ ընդունվել այդ ժամանակ միայն սեւամորթների համար նախատեսված Վաշինգտոնում գործող Հովարդ համալսարանը: Դրան հաջորդում է Կոռնելը, որտեղ նա անգլերեն լեզվով ասպիրանտական կուրսերի է հաճախում եւ 1955-ին դիսերտացիա գրում Ուիլյամ Ֆոլքների եւ Վիրջինիա Վուլֆի ստեղծագործություններում ինքնասպանության թեմայի շուրջ: Ստանում է գիտությունների դոկտորի աստիճան, որն էլ խրախուսում է տալիս նրան անգլերեն դասավանդելու նախ Տեխասում, ապա Հովարդ համալսարանում: Սակայն Ֆոլքների գործերի նրա խորը իմացությունն ի հայտ է գալիս ավելի ուշ, երբ սկսում է ստեղծագործել եւ վեպեր գրել: Ֆոլքների բառապաշարային ոճի բույրանքն զգացվում է նրա ամեն մի երկի մեջ, սկսած 1970 թվին գրված «Ամենակապույտ աչքը» (The Bluest Eye) վեպից, որտեղ խոսելով տարիքն առած կանանց մասին, գրում է. «Նրանք այնքան մեծահասակ էին, որ կարող էին դյուրագրգիռ լինել որտեղ եւ երբ ցանկանային, այնքան տանջված, որ անհամբերությամբ սպասում էին մահվան եւ այնքան անտարբեր՝ որ ցավի առկայության դեպքում անգամ ցավ չէին զգում»:

Հովարդում դասավանդման տարիներին նա ամուսնանում է Հարոլդ Մորիսոն անունով ջամայկացի ճարտարապետի հետ եւ մայր դառնում երկու որդիների: Տարիների ընթացքում, սակայն, զգալով, որ ճիշտ ընտրություն չի կատարել, սկսում է առանձնություն որոնել եւ մխիթարություն գտնել գրելիս: Գրելն, իր խոսքերով, դառնում է «վատ սովորություն»:

Նրա կարճ պատմվածքներից մեկը, որտեղ սեւամորթ աղջնակը երազում է կապույտ աչքեր ունենալ, հիմք է ծառայում առաջին վեպին: Երկար տարիներ, սակայն, նա չի կարողանում ամբողջությամբ նվիրվել գրականությանը: Գրում է այն ժամերին միայն, երբ ազատ է զգում մայրական պարտականություններից կամ ապրուստ հոգալու անհրաժեշտությունից: 1964-ին ամուսնալուծվելով եւ Հովարդ համալսարանի իր պաշտոնից հրաժարվելով, նա երեխաների հետ տեղափոխվում է Նյու Յորք, որտեղ հռչակավոր Ռանդոմ Հաուզ հրատարակչական մասնաճյուղերից մեկում սկսում է դասագրքեր խմբագրել: Երբ տարի անց նրան փոխադրում են նույն հրատարակչության Նյու Յորքի կենտրոնական մասնաճյուղը: Նրան հաջողվում է խմբագրական ճեպով ու խելացի լուծումներ գտնել ուրիշների գրած «անհարթությունների» համար: Դա օգնում է նրան հղկելու սեփական լեզուն եւ գրելաոճը: Միաժամանակ նա նկատում է դրանց մեջ եղած բացը, թերությունները: Նրանցում չէին արտացոլված իր նման սեւամորթ կանանց եւ աղջիկների առօրյա կյանքն իր դառնություններով ու դաժանություններով, սիրո հրապուրանքով ու ատելության մորմոքով:

Եւ նա իր վեպերով գալիս է լրացնելու այդ բացը: 1973-ին գրված «Սուլա» (Sula) վեպում նա ներկայացնում է երկու սեւամորթ կանանց փոքրուց բարեկամությունը եւ նախապաշարված հասարակության դեմ պայքարելու, թե չպայքարելու կամ ամեն ինչ «բնական ընդունելու» հակասական երկընտրանքը: 1977 թ. հրատարակված «Սողոմոնի երգը» (Song of Solomon) գրքում ներկայացված է հարափոփոխ պատմությունը մի սեւամորթ տղամարդու, որին հետապնդում է իր խորհրդավոր անցյալը: Ի դեպ, սա նրա միակ գիրքն է, որտեղ գլխավոր հերոսը տղամարդ է: Աննախադեպ հաջողության արժանանալով, գիրքը մեծապես ընդլայնում է նրա ընթերցողների թիվը: Իսկ ովքեր տատանվում են այն համարելու նրա լավագույն երկը, անվարան կերպով նշում են 1987-ին լույս ընծայված իր մյուս՝ «Սիրելին» (Beloved) վեպը, որը բարդ հոգեբանական ու չափազանց ազդեցիկ պատմություն է մի փախստական ստրուկի, որն անասելի իրադրությունների մեջ է ընկնում հետագա ստրկությունից փրկելու համար իր զավակին:

Այս գիրքը նախ արժանանում է Ամերիկյան ազգային գրական եւ քննադատների միության մրցանակին, իսկ ապա՝ երկու ամիս անց, նաեւ ավելի պատվաբեր Պուլիցեր մրցանակին:

Այսօր Թոնի Մորիսոնը համարվում է իր ցեղի անասելի փորձությունները ճշմարտացի ու հարազատ կերպով ներկայացնելու ընդունակություններով օժտված լավագույն գրողը: Նա արդարացիորեն ստանում է միջազգային մակարդակով գրականության ամենաբարձր պարգեւը՝ Նոբելյան մրցանակը, չնայած նախնական ցուցակներով այդ պարգեւի համար առաջարկված թեկնածուներն էին Թոմաս Պինչոնն ու Ջոյս Օութսը: Արդարացիորեն, որովհետեւ նա ճշմարտությունն է գրում իր ցեղի ներկայացուցիչների մասին եւ խաչ գիտակցում, որ գրական երկերի կերպարները պետք է լինեն ոչ թե ընդհանրություններ, այլ ընդհակառակը՝ ցեղի առանձնահատկությունները մարմնավորող անձնավորություններ, եւ նրանք պետք է ոչ թե իրենց ներքին արժանիքները փոխանցեն ուրիշներին, այլ փորձեն նրանց մեջ «փշրել» օտարների հանդեպ ունեցած նախապաշարմունքներն ու սահմանափակվածությունը: Այլ խոսքով, նրանք պետք է կարողանան ստեղծել իրենց «եսը» եւ դառնալ «ընդունելի»՝ իրենց արարքներով, խոսքերով եւ մանավանդ վարվելակերպով:

Մորիսոնը ԱՄՆ-ում ստեղծագործող առաջին սեւամորթ կին գրողն է, որն արժանանում է այդ բարձր մրցանակին, եւ չնայած նրա ստեղծագործության մեջ շատ քիչ ինքնակենսագրական տեղեկություններ կան, դրանք էլ այնուամենայնիվ բավական են ամբողջական պատկերացում տալու պատմական եւ հասարակական այն ճնշումների ու աղոտումների մասին, որոնց տարիների ընթացքում ենթարկվել է նրա ցեղն ԱՄՆ-ում:

Պատրաստեց
ՀԱԿՈԲ ՑՈՒԼԻԿՅԱՆԸ

Ալֆրեդ Բեռնհարդ Նոբելի կտակով հիմնադրված մեկամյա Նոբելյան միջազգային մրցանակներ շնորհվում են ֆիզիկայի, քիմիայի, ֆիզիոլոգիայի կամ բժշկության, գրականության, խաղաղության եւ 1969-ից նաեւ տնտեսագիտության բնագավառի աշխատանքների համար: Մրցանակը բաղկացած է Նոբելի պատկերով եւ համապատասխան մակագրությամբ ոսկե մեդալից, դիպլոմից եւ դրամական չեկից, որն այս տարի կկազմի 825 հազար դոլար: Մրցանակի հանձնման արարողությունները տեղի են ունենում Ստոկհոլմում (խաղաղությանը՝ Օսլոյում) դեկտեմբերի 10-ին՝ Նոբելի մահվան տարելիցի օրը:

Դինամիտի արքա Ալֆրեդ Նոբելի կտակը

Այս մարդու հարստության մասին առասպելներ էին պատմում: Նրան նախանձում էին, եւ յուրաքանչյուր մարդ ուզում էր նրա տեղը լինել, սակայն նկատելի բարեկեցության հետեւում ոչ ոք չէր տեսնում զարմանալիորեն դժբախտ մարդուն:

«Ես կցանկանայի հայտնագործել մի նյութ կամ մեքենա այնպիսի ավերիչ հզորությամբ, որպեսզի որեւէ պատերազմ ընդհանրապես դառնա անհնարին»,- նա ատում էր պատերազմը եւ հայտնագործեց դինամիտը: Մանկությունից երազում էր գրական կարիերայի մասին, գրում էր բանաստեղծություններ, դրամաներ, նովելներ, սակայն դարձավ գիտնական: Թույլ առողջություն ուներ, սակայն իրեն այնպես էր ծանրաբեռնում, որքան ոչ մի առողջ մարդ: Ինքնամփոփ էր եւ անհաղորդ, սակայն միշտ մարդկանցով էր շրջապատված: Ցանկանում էր սիրված լինել, սակայն իր ընտրյալին այդպես էլ չհանդիպեց: Ամբողջ կյանքում երազում էր սեփական հարմարավետ տան մասին, սակայն բնակվում էր աշխարհով մեկ:

Ուղիղ հարյուր տարի առաջ Ալֆրեդ Նոբելը նշում էր իր 60-ամյակը: Նշում էր առանց աղմկալի խնջույքի եւ բարեկամների: Իր լաբորատորիայում նա պատրաստում էր «անձայն կրակող զենքի» արտոնագիրը: Երեք տարի անց նա վախճանվեց:

Մահից քիչ առաջ Ալֆրեդ Նոբելը կազմեց իր հանրահայտ կտակը: Իր ամբողջ հսկայական կապիտալը նա կարգադրեց փոխարինել արժեթղթերի, իսկ տոկոսներից ամեն տարի շնորհել հինգ մրցանակ:

Նոբելյան մրցանակը ամենահեղինակավորն է, եւ գիտնականներն ու գրողները երազում են նրան հասնել ոչ միայն դրամի (1991 թվականին դափնեկիրները ստացան մեկական միլիոն դոլլար) համար: Ամեն տարի՝ Նոբելի մահվան օրը դափնեկրի սենյակ են մտնում պսակներով եւ վառած մոմերով սկանդինավցի շիկահեր աղջիկները եւ հանդարտ երգով անկողնում նախաճաշ են տալիս: Այդ պահը ընդմիշտ մնում է դափնեկրի հիշողության մեջ:

Առաջնորդները հարգում էին Նոբելին. համենայնդեպս, մեծ ավերողները բոլոր ժամանակներում իրենց երեւակայում էին որպես մեծ ստեղծարարներ: Աշխարհում ազգական բիզնեսի առաջին անդրազգային հիմնադիր Ալֆրեդ Նոբելը անկեղծ կերպով երազում էր ամբողջ աշխարհում խաղաղության մասին:

Եւ ոչ միայն՝ Նոբելը: Ֆաշիզմի եւ կոմունիզմի տեսաբանները, միջազգային ահաբեկչության պարագլուխները՝ նրանք բոլորն էլ վերջին հաշվով խաղաղություն էին ցանկանում: Խաղաղության համար միեւնույն եռանդով կռվում էին ռուսները, գերմանացիները, ամերիկացիները, արաբները: Ուղղակիորեն խաղաղության անվան տակ յուրաքանչյուրը հասկանում էր իր գաղափարախոսության հաղթանակը:

Բոլորը գիտեն գիտեն, թե ինչ է խաղաղության Նոբելյան մրցանակը, եւ անկեղծորեն զարմանում էին, երբ այն ստացավ, ասենք, գեներալ Մարշալը, որի հետպատերազմյան Եվրոպայի կառուցման պլանը Նախկինում ռմանց կողմից գնահատվում էր որպես «խաղաղ գոյակցության» ուղղակի սպառնալիք: Չեռու չգնանք, այդպես էին մտածում կրեմլյան «հանճարները»: Եւ, միեւնույն ժամանակ, Նոբելյան մրցանակը «իմպերիալիստական պատրանք» անվանել ոչ ոք չէր համարձակվում: Չէ՞ որ Մարշալից մի քանի տարի անց այն ստացավ ինտերնացիոնալիստ Մարտին Լյութեր Քինգը կամ ԽՍՀՄ-ի բարեկամ, սոցիալիստ Վիլլի Բրանդը:

Նոբելյան խաղաղության մրցանակի անվան տակ ի՞նչ է ենթադրվում: Քսաներորդ դարի ընթացքում խաղաղության ընդհանուր նկատմամբ Նոբելյան կոմիտեի վերաբերմունքը գրեթե չփոխվեց: Որովհետեւ խաղաղության մասին նրա սահմանումը գաղափարախոսությունից վեր էր կանգնած: Այդ մասին մի անգամ չէ, որ կոմիտեն ինքն էր պաշտոնապես հայտարարել: Դրա ապացույցը կարող է ծառայել թեկուզ այն փաստը, որ 1918 թվականին խաղաղության Նոբելյան կոմիտեն լրջորեն քննարկում էր մրցանակի հանձնման հնարավորությունը Վ. Ի. Լենինին: Ի դեպ, նրան առաջադրել էին Ստոկհոլմի համալսարանի ուսանողները՝ այդքան մեծ էր նրանց սերը եւ երախտագիտությունը Լենինի նկատմամբ:

Մինչեւ երկրորդ համաշխարհային պատերազմի վերջը խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր էին դառնում հիմնականում ֆաշիզմի դեմ պայքարող գործիչները, սոցիալիստները, Միջազգային ներում եւ Կարմիր խաչի տիպի կազմակերպությունները: Նոբելյան կոմիտեի եւ հասարակայնության առաջ ծառացել էր մրցանակի ապագաղափարացման հարցը: Այս դեպքում այդ հարցը համընկավ Միացյալ Նահանգների գաղափարների հետ: Լեոնիդ Բրեժնեւին մրցանակ չտվեցին, չնայած խորհրդային առաջնորդը երազում էր այդ մասին: Հակառակ նրա ջանքերին, մրցանակը շնորհվեց «իմպերիալիզմի գործակալին»՝ Անդրեյ Սախարովին:

Խորհրդային քաղաքացիներից առաջինը մրցանակը ստացավ Միխայիլ Գորբաչովը՝ Բեռլինի պատը ավերողը: Այս դեպքում ամերիկացիները չառարկեցին: «Պրավդա» թերթում տպագրված իր հոդվածում Հենրի Քիսինջերը Գորբաչովին անվանեց «խորհրդային նախորդ ողջ պատմությունը մերժող»: ■

Լուրերի Հոսք

Թուրքմենական գազը Իրանի վրայով

Իրանական «Թեհրան թայմս» թերթը դրական է գնահատել նախագահ Ռաֆսանջանիի Աշգաբադ կատարած այցելության ընթացքում Իրանի եւ Թուրքմենստանի միջեւ կնքված պայմանագիրը: Ըստ թերթի, այդ համաձայնագիրը Թուրքմենստանին հնարավորություն կտա Իրանի տարածքով իր գազն առաքել աշխարհի բոլոր երկրներին: Կոմունիստական 70-ամյա բռնատիրության ընթացքում Թուրքմենստանի ազգային հարստությունը լցվել է Մոսկվայի կենտրոնական գանձատները, իսկ թուրքմեն ժողովուրդը դրանից միայն փշրանքներ է ստացել, գրում է «Թեհրան թայմսը»: Մինչեւ վերջին ժամանակներս Թուրքմենստանը ԽՍՀՄ ամենահետամնաց հանրապետությունն էր: Թուրքմենական գազի համար այլընտրանքային ուղի կարող էր լինել միայն միջինասիական հանրապետությունների եւ Կովկասի տարածքներով անցնող գազամուղը, որը ոչ միայն շատ ավելի թանկ կարժենա, այլեւ վերոհիշյալ երկրների քաղաքական անկայունության պատճառով շատ համարձակ քայլ կլինի: Առայժմ Անդրկովկասի քաղաքական ճգնաժամի վերջը չի երեւում, եւ չի բացառվում, որ գազամուղը կարող է դառնալ այդ հանրապետությունների համար քաղաքական «պատանդ»: Ինչ վերաբերում է Իրանին, ապա այնտեղ իրավիճակը կայուն է: Անհանգստության միակ պատճառն իրանական բյուրոկրատիայի հետ կապված հնարավոր քաշքշուկներն են:

Բիզնես ՏԱՍՍ

Գերմանիան Վրաստանի տարածքային ամբողջականության կողմ

Գերմանիան վճռականորեն կողմ է Վրաստանի տարածքային ամբողջականության պահպանմանը: Այդ մասին նշված է ԳՖՀ-ի կանցլեր Հելմուտ Քոլի Էդուարդ Շեւարդնաձեին ուղղված նամակում: ԳՖՀ կառավարությունն ու ժողովուրդը առանձնապես ցավակցում են նրանց, ովքեր տուժել են Աբխազիայի ռազմական հակամարտությունից: Կանցլերը հավաստիացրել է, որ ԳՖՀ կառավարությունը կջանա հնարավորին չափ մարդասիրական օգնություն ցույց տալ տուժած խաղաղ բնակչությանը:

ԻՖ

Թբիլիսի. Ոստիկանությունը պատրաստ է հայտարարել մաֆիային

Թբիլիսիի ոստիկանությունը պատրաստ է հայտարարել «շուկայական» մաֆիային: Ինչպես Սնարիի թղթակցին հայտնեց ոստիկանության պետ Դավիթ Չեյկիձեն, որոշվել է կարգավորել շուկաների գները՝ նշանակելով առավելագույն գներ որոշակի մթերքի համար: Նրա խոսքերով, ներկայումս շուկաներում հիմնականում առեւտուր կազմակերպում են սպեկուլյանտ-վերավաճառողները, որոնք գնում են բոլոր տեղերը: «Ես ուժեղ դիմադրության եմ հանդիպում, սակայն ընկրկելու մտադրություն չունեմ», հայտարարեց Չեյկիձեն:

Սնարի

Աբխազիայում անհանգստացած են հնարավոր բախումից

Աբխազիայի խորհրդարանի նախագահի տեղակալ Սոկրատ Ջինջոլիան իր անհանգստությունն է հայտնել այն առթիվ, որ այսօրվա կայուն վիճակը կարող է նորից լարվել: ԻՖ-ին տված հարցազրույցում նա հայտարարեց, որ իր անհանգստությունն առաջացել է Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեի որոշ հայտարարություններից: Ջինջոլիան հայտնեց, որ Աբխազիայի զինված ուժերը արտակարգ մարտական պատրաստության են բերված: Վերջին ժամանակներս Աբխազիայի ղեկավարությունը բազմիցս դիմել է Թբիլիսիի իշխանություններին բանակցությունների սեղանի շուրջ նստելու առաջարկով: Սակայն Թբիլիսին լռություն է պահպանում: «Եթե Վրաստանը նորից փորձի Աբխազիայի հետ հարցերը լուծել ուժով, ապա ինքնաբերաբար մենք կպաշտպանենք մեր հայրենիքը», նշեց Ջինջոլիան:

ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրեր Հուր

Ուկրաինայում դեմ են տարադրամի բռնագրավմանը

Տարադրամային բիրժայում հաստատուն կուրսով տարադրամի 50 տոկոսը պարտադիր վաճառելու դեմ է հանդես եկել Ուկրաինայի Սահմանադրական ժողովրդավարական կուսակցությունը, մեկնաբանելով, որ «դա կբերի արտահանման աճերում, ինչը կապված տակ է դնում Ռուսաստանի հետ առեւտրական բալանսին հասնելը, հետեւաբար եւ վառելիքային եւ այլ ռեսուրսների հետ կապված զերարժեզրկումը»: Դրանից բացի, կուսակցության կարծիքով, տարադրամի կենտրոնացումը կստիպի առեւտուրը փոխարինել արտանխահիմանակությամբ: Հենց այս պատճառով սահմանադրական ժողովրդավարները իրենց հայտարարությամբ արտահայտվել են տարադրամային շուկայի ազատականացման օգտին եւ կոչ են արել Ուկրաինայի բոլոր խաղաղական ուժերին օժանդակել դրան:

Բիզնես ՏԱՍՍ

Տաջիկստանը կողմ է տնտեսական միությանը

Տաջիկստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի նախագահությունը հավանեց ԱՊՀ երկրների ղեկավարների սեպտեմբերի 24-ին Մոսկվայում ստորագրված տնտեսական միության ստեղծման համաձայնագիրը: Խորհրդարանի համապատասխան հանձնաժողովների հավանությունից հետո առաջիկա նստաշրջանին այն կքննարկի Գերագույն խորհուրդը: Գերագույն խորհրդի նախագահ Էմոմալի Ռախմոնովը հայտարարեց, որ տնտեսական միության ստեղծումը հանրապետության համար ունի որոշիչ նշանակություն, եւ երկրի զարգացումը հնարավոր է միայն ԱՊՀ մյուս երկրների հետ սերտ համագործակցության շնորհիվ:

Բիզնես ՏԱՍՍ

Ելցինի հրամանագրով թոշակառուները կստանան 700 ռ. հավելավճար

Նոյեմբերի 1-ից թոշակառուները ամիսը 11 հազար 700 ռուբլի հավելավճար կստանան ի հատուցում մի շարք առաջին անհրաժեշտության ապրանքների գների կտրուկ աճի: Դա նախատեսված է նախագահ Ելցինի հոկտեմբերի 27-ին ստորագրված հրամանագրով:

ԻՖ

Պիզայի ընկնող աշտարակը սկսել է ուղղվել

Ընկնող Պիզայի աշտարակը վերջին շրջանում 5 մմ-ով ուղղվել է, այդ մասին հայտնեց հայտնի հուշարձանը պահպանող հանձնաժողովի նախագահ Միշել Ջամյոլկովսկին: Այդպիսի արդյունքի է հասցրել աշտարակի հիմքում 450 տոննա արճիճի տեղադրումը: Ձեռքբերած առաջին հաջողությանը, հանձնաժողովի հոգսերը չեն պակասել, քանի որ 56 մ ծավալով շինությունը, որը կառուցվել է 1174-1350 թթ., դեռեւս թեքված է 5 մետրով: Վերջին երեք տարիներին այցելուների համար աշտարակը փակ է:

Սնարք

Կենսամակարդակը Վրաստանում շարունակում է ընկնել

Վրաստանի Հանրապետության բյուջեի դեֆիցիտն ընթացիկ տարվա 9 ամիսների ընթացքում կազմել է 36,1 միլիարդ կուպոն, որն ամբողջ դրամական զանգվածի 29,5 տոկոսն է: Այս տվյալները ներկայացրել է Վրաստանի սոցիալ-տնտեսական տեղեկատվության հանձնաժողովը: Անցյալ տարվա սեպտեմբեր ամսվա համեմատությամբ գները աճել են 37,7 անգամ: Հունվարից մինչեւ սեպտեմբեր վճարովի ծառայությունների գները աճել են 18,6 անգամ: Միայն սեպտեմբեր ամսին օգոստոսի համեմատությամբ կենսամակարդակն ընկել է երկու անգամ: Աշխատության վերջին սահմանը սեպտեմբերին համեմատվել է 1 միլիոն կուպոնի հետ (օգոստոսին՝ 500 հազար կուպոն): Աշխատանքի բորսայում գրանցվել է 146 գործազուրկ:

Սնարք

Մարզական

ԳԼԽԱՎՈՐՈՒՄ ԵՆ, ԲԱՅՑ ԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳՅԱԿԸ

Շախմատային մեկնաբան ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ հատուկ «Ազգի» համար հաղորդում է Լյուցեռնից

Ինչպես հայտնի է, Լյուցեռնում շարունակվող շախմատի աշխարհի թիմային 3-րդ առաջնության 5-րդ տուրում Հայաստանի հավաքականը 1,5-2,5 հաշվով ցավալի պարտություն կրեց ԱՄՆ-ի հավաքականից:

Մեր թիմին միակ հաղթական միավորը բերեց Սմբատ Լպուտյանը:

Լպուտյան-Կայդանով

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Ձc3 c6 4. Ձf3 Ձf6 5. Փg5 dc 6. a4 Փb4 7. e4 Փ:c3+ 8. bc Թa5 9. e5 Ձe4 10. Փd2 c5 11. Փ:c4 cd 12. cd Ձ:d2 13. Ձ:d2 Ձc6 14. Փb5 0-0 15. Փ:c6 bc 16. 0-0 Թd5 17. Թc2 Փa6 18. Նfd1 Փe2 19. Նe1 Փh5 20. Թc3 Նfd8 21. Ձb3 Նab8 22. Ձa5 Նb6 23. Նec1 Թ:d4 24. Թ:d4 Ն:d4 25. Ձ:c6 Նd2 26. Ձ:a7 g5 27. Ձb5 Նd5 28. Ձd6 Փe2 29. Նc7 Աg7 30. Ն:f7+ Աg6 31. Նf6+ Աg7 32. Ձf5+, սեւերը հանձնվեցին:

Օրվա հերոսն ամերիկացի Բենջամինն էր, որը հաղթելով Անաստասյանին, իր թիմին բերեց եւս մեկ միավոր՝ 3-րդ տուրից հետաձգված պարտիան արդեն չորրորդ անգամ վերախաղարկելով Ուզբեկստանի ներկայացուցիչ Զագրեբելնու հետ: Բենջամինը հաղթեց 100-րդ քայլում:

Իսկ ԱՄՆ–Ուզբեկստան մրցախաղն ավարտվեց ամերիկացիների օգտին (3,5-0,5): Այս հաջողությունից հետո ԱՄՆ-ի հավաքականը դարձավ միանձնյա առաջատար:

Հետաքրքիր է, որ հինգերորդ տուրի բոլոր հանդիպումներն ավարտվեցին միեւնույն 2,5-1,5 հաշվով: Կենտրոնական մրցախաղում ռուսաստանցիները հաղթեցին ուկրաինացիներին: Լյուցեռնում իրեն հրաշալի դրսեւորող Չինաստանի հավաքականը պարտության մատնեց Շվեյցարիայի թիմին: Լատվիայի պատվիրակները խիստ կարեւոր միավորներ շահեցին իսլանդացիներից: Եւ վերջապես, Ուզբեկստանի շախմատիստները առավելության հասան կուբացիների նկատմամբ:

Հինգերորդ տուրին հաջորդեց վերախաղարկման օրը: Դեռ առաջին տուրից մնացած Ուկրաինա–Իսլանդիա մրցախաղն ավարտվեց ուկրաինացիների հաղթանակով 2,5-1,5, եւ մասնակիցների տանջալից պայքարը բաժանվեց երկու խմբի. առաջին հինգ թիմերը պայքարում են մեդալների համար, 2-րդ հնգյակին միայն հրաշքը կարող է օգնել գրավելու մրցանակային տեղ:

Ցավոք, վերջինների մեջ է նաեւ Հայաստանի հավաքականը:

Ճիշտ է, մեկ ցուցանիշով Հայաստանի ներկայացուցիչների հետ կարող են մրցակցել թերեւս միայն տանտերերը: «Կազինո-Լյուցեռնի» ոչ մեծ դահլիճում բավականին հոծ խումբ են կազմում մեր երկրից ժամանած շախմատասերները: Ինչպես Մանիլայի օլիմպիադայի եւ Բիլի միջփնջային օրերին, երեւանյան «Լիմենս» ֆիրման կազմակերպել է «շախմատային զբոսաշրջիկների» այցելություն մրցաշար: Այնպես որ մեր հավաքականն առաջինն է, բայց երկրորդ հնգյակում եւ ցավողների թվով...

Վեցերորդ տուրում կկայանա առաջատարների ԱՄՆ-ի եւ Լատվիայի շախմատիստների հանդիպումը: Հայաստանի թիմը կմրցի ուկրաինացիների հետ: Մեր շախմատիստներին մնացել է խաղալու նաեւ Ուզբեկստանի, Ռուսաստանի եւ Կուբայի ներկայացուցիչների հետ:

Արդյունքը 5 տուրից հետո

	Խ	Մ
1. ԱՄՆ	20	12,5
2. Լատվիա	20	12
3. Չինաստան	20	11,5
4. Ռուսաստան	20	11,5
5. Ուկրաինա	20	11
6. Հայաստան	20	9
7. Իսլանդիա	20	8,5
8. Ուզբեկստան	20	8,5
9. Շվեյցարիա	20	8
10. Կուբա	20	7,5

Ջորկաեֆի հայկականությունը

Եվրոպական չեմպիոնների գավաթի խաղարկությունում Մարսելի «Օլիմպիկին» փոխարինած «Մոնակո» թիմի հայազգի հարձակվող Յուրի Ջորկաեֆի հաջող ելույթները Ֆրանսիայի ընթացիկ առաջնությունում ու նաեւ վերջերս խաղը Ֆրանսիայի երկրորդ հավաքականում (եւ կու խաղում Ջորկաեֆը խփել է 3 գնդակ) իրենց վրա են բեւեռել ոչ միայն մասնագետների, այլեւ Ֆրանսիայի ազգային հավաքականի գլխավոր մարզչի ուշադրությունը: Եւ պատահական չէ, որ Ջորկաեֆը հազավ նաեւ Ֆրանսիայի գլխավոր հավաքականի համազգեստը եւ մասնակցեց Իսրայելի հավաքականի հետ աշխարհի առաջնության ընտրական խաղին: Յուրի Ջորկաեֆը Ֆրանսիայի բարձրագույն խմբի (առաջին դիվիզիոն) առաջնության 14-րդ տուրում, որը տեղի ունեցավ երկու օր առաջ, 4 գնդակ խփեց մրցակցի՝ «Մարտիգի» դարպասը: «Մոնակոն» այդ խաղը շահեց 7-0 հաշվով, որը ընթացիկ առաջնության ռեկորդ է: Իսկ Ջորկաեֆը 8 գնդակով դարձավ Ֆրանսիայի առաջնության գլխավոր ռմբարկու: Միաժամանակ պետք է ասել, որ Ջորկաեֆը 4 գոլային փոխանցումների հեղինակ է: Հայազգի մեկ այլ ֆուտբոլիստ՝ Էրիկ Ասատուրյանը, որը հանդես է գալիս «Լիլլ» թիմում, դարձել է 4 գոլի հեղինակ: Ֆրանսիական «Էկիպ» թերթն օրերս շահեկան հարցազրույց է տպագրել Ջորկաեֆի մասին: Հոդվածի մեջ «Էկիպը» գրում է, որ «ընտանեկան հայկական միջավայրը մեծ ազդեցություն է ունեցել Ջորկաեֆ ֆուտբոլիստի ձեւավորման վրա»:

Յուրի Ջորկաեֆի պապի եւ տատի տունը գտնվում էր հայաշատ Դեսին թաղամասում (Լիոնի մոտ), իրենց տան հարեւանությամբ: Յուրի Ջորկաեֆը հաճախ էր լինում տատի մոտ, որտեղ էլ սովորում էր հայերեն լեզուն: Ջորկաեֆի պապը 1917

թ. հեղափոխության պատճառով գաղթել է Ռուսաստանից, իսկ տատը Դեսին էր եկել Սիրիայից, ուր ապաստանել էր Մեծ եղեռնից: «Ռուս եւ հայ գաղթականները Դեսին թաղամասում համախմբված կազմում էին մի ավան: Բոլորն աշխատում էին գործարաններում իբրեւ բանվորներ, եւ մեր տանը միշտ մեծ հավաքույթներ էին լինում», ասում է Յուրի Ջորկաեֆը:

Թերթը հիշեցնում է Յուրի Ջորկաեֆի ֆուտբոլային առաջին քայլերը Դեսին թաղամասի հայկական UGA (Union General Armenienne) թիմում: Այն հիշեցնում է նաեւ հոր՝ Ժան Ջորկաեֆի մասին, որը հայտնի ֆուտբոլիստ է եղել, 1964 թ. Լիոնի, իսկ 1969 թ. Մարսելի թիմերում դարձել է Ֆրանսիայի գավաթակիր, 48 անգամ հանդես է եկել Ֆրանսիայի ազգային հավաքականում: Ժան Ջորկաեֆը մարզել է նաեւ Դեսին թաղամասի հիշյալ UGA հայկական թիմը:

Յուրի Ջորկաեֆը, որ ամեն ամիս Դեսին է գալիս վերհիշելով իր հայկական մթնոլորտը, հույս է հայտնում, որ իր եղբայրը՝ Սաշան, նույնպես կդառնա պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլիստ:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐԶԱՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Խրատում է Գալֆայանը

50 ամ լողաստածության եվրոպայի փոխչեմպիոն, Ֆրանսիայի չեմպիոն Քրիստոֆ Գալֆայանը նախկ-բողոք է ուղարկել Ֆրանսիայի լողի ֆեդերացիային, որում նշում է, որ լողը կորցրել է իր նախկին հեղինակությունը ժողովրդի մեջ: «Այս համբավն այնքան խեղճ է, որ Ծերկայի օլիմպիական մի ծխախոտից Ֆիզիկս չի նախապատրաստվում իր խաղերի բազմությունից», գրում է Գալֆայանը: «Ֆեդերացիան պետք է կազմակերպել լողի բազմաթիվ ցուցադրական եւ պաշտոնական մրցումներ, որտեղ լողային ծեւերը կփոխեն վարքանները, որ դրսեւորեն իրենց ուշադրությունը», խրատում է Քրիստոֆ Գալֆայանը:

Գ. Ա.

24-ից 15-ը հայտնի են

Ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ավարտական գոտու ընտրական մրցաշարերն էլ ավարտվեցին, եւ հայտնի դարձան 2 ուղեգրերի հասցեատերերը: Բազմափուլ մրցումների հաղթողներ դարձան Սաուդյան Արաբիայի եւ Հարավային Կորեայի հավաքականները, որոնք գալիք տարի հանդես կգան ԱՄՆ-ում: Եւ այսպես, հայտնի են աշխարհի 15-րդ առաջնության 24 մասնակիցներից 15-ը. ԱՄՆ, Գերմանիա, Նորվեգիա, Շվեդիա, Ռուսաստան, Հունաստան, Նիգերիա, Մարոկկո, Կամերուն, Կոլումբիա, Բրազիլիա, Բոլիվիա, Մեքսիկա, Սաուդյան Արաբիա, Հարավային Կորեա:

Սե Ցզունի վստահ մեկնարկը

Չինական սպորտը միջազգային մրցասպարեզներում դուրս է գալիս առաջատար դիրքեր: Բացառություն չեն նաեւ իմաստուն խաղի ներկայացուցիչները: Չինաստանի տղամարդկանց հավաքականը, որը նվաճել է Ասիայի չեմպիոնի կոչումը, գլխավոր հայտնությունն է դարձել Լյուցեռնում շարունակվող աշխարհի թիմային առաջնությունում: Իսկ աշխարհի կանանց չեմպիոնուհի Սե Ցզունը վստահ սկսեց աշխարհի առաջնության մրցախաղը Նանա Իոսել[illegible]ի, որը տեղի է ունենում Մոնակոյում: Առ[illegible] հանդիպումներն ավարտվել [illegible] չին շախմատիստուհու օգտին:

Մնացել է կես քայլ

Ջակարտայում տեղի ունեցող ՖԻԴԵ-ի աշխարհի առաջնության Կարպով-Թիման մրցամարտի 19-րդ պարտիան 43-րդ քայլում ավարտվեց ոչ-ոքի: Հաշիվը դարձավ 12-7 հօգուտ Անատոլի Կարպովի:

Աշխարհի չեմպիոնի կոչումը կրկին նվաճելու համար նրան մնացած 5 հանդիպումներում անհրաժեշտ է վաստակել ընդամենը կես միավոր:

Կրոիֆը կխաղա «Բարսելոնում»

Խոսքն աշխարհահռչակ ֆուտբոլիստ Յոհան Կրոիֆի մասին չէ, որն իր անկրկնելի վարպետությամբ փայլատակում էր 70-ական թվականներին եւ որի գլխավորությամբ բոլոր հոլանդացիները դուրս եկան համաշխարհային ֆուտբոլի առաջատար դիրքեր եւ դարձան ֆուտբոլային նորաձեւության տոտալ խաղի հեղինակներ, այլ իր որդու՝ Յորդի: «Բարսելոնը» պայմանագիր է կնքել Յորդ Կրոիֆի հետ, որի հայրը վաղուց մարզում է այդ հանրահայտ թիմը: Ուշագրավ է, որ ուղիղ 20 տարի առաջ Յոհան Կրոիֆն առաջին անգամ որպես խաղացող պայմանագիր կնքեց «Բարսելոնի» հետ: Որդին գնում է հոր հետքերով:

Էջը «Ֆերարիից» արագ

Իտալական «Ֆերարի» մակնիշի մեքենաները հանրահայտ են իրենց արագությամբ: Բայց Լիսաբոնում էջը հաղթեց ««Ֆերարիին»: Պորտուգալիայի մայրաքաղաքում մեկ ժամին, երբ փողոցները լի էին ավտոմեքենաներով, մրցում կազմակերպվեց էջի եւ «Ֆերարիի» միջեւ: Անասունը 4 րոպե շուտ հասավ վերջնագծին: Երեւում է, էջն առաջընթաց է ապրել:

Բաժինը վարում է ԱՐԻԵԼ ՔՈՉԱՐՅԱՆԸ

Մշակույթ

«Առաջին Սարոն» 100 տարեկան

Երբ 1912-ին Ալեքսանդրապոլ-Գյումրիում առաջին անգամ բեմադրվեց Արմեն Տիգրանյանի «Անուշ» օպերան, Սարոյի դերում հանդես եկավ մեծանուն երգիչ Շարա Տալյանը:

Գեղարվեստի պատմությունից հայտնի այս, ինչպես նաեւ շատ ուրիշ ակնավածանոր դրվագներ ներկայացվեցին Ազգային օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնում հոկտեմբերի 27-ի հանդիսության ժամանակ՝ նվիրված Շարա Տալյանի մեկդարյա տարելիցին: Այս տարին հոբելյանական է նաեւ եւ առաջ իր օպերային թատրոնի համար. լրացել է նրա հիմնադրման 60 տարին: Թատրոնն իմը լավագույն նվերները մատուցեց իրեն եւ իր հանդիսատեսին՝ փայլուն կերտով բեմադրելով Դոնիցեթիի «Պոլիկտու» օպերան եւ բեմ հանելով Լոխս Ճգնավորյանի «Օրեկը» բալետը: Չմոռացվեցին սակայն երաժշտական մայր թատրոնի բեմում անջնջանելի էջեր գրած մեր անվանի երգիչ-երգչուհիները: Վերջերս պաշտոնական հանդիսությամբ նշվեց Հայկանուշ Դանիելյանի 100-ամյակը՝ էստաֆետը հանձնելով նույն թատրոնի Հայկլարուս սրահին, որտեղ անց են կացվում հիշյալ տարեդարձին նվիրված փոկալ երաժշտական երեկոներ: Այժմ էլ մեր մյուս տաղանդաշատ երգչի՝ Շարա Տալյանի հոբելյանը:

Մեծարանքի հանդիսավարն էր օպերային թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Տիգրան Լ[illegible]յանը: Նա մեր վարում էր [illegible] կազմված գրական-երաժշտական կոմպոզիցիան, մեր դերակատարում Տիգրան Չուխաջյանի «Լեբլեբիջի» կատակերգական օպերայում, որն, ի դեպ, առաջինը երեւան է բերվել Շարա Տալյանի շնորհիվ: Եւ այդ պատմությունների ու համերգային հատվածների միջոցով, որոնց կատարմանը մասնակցեցին թատրոնի առաջատար եւ երիտասարդ երգիչ-երգչուհիները, քել առ քել հյուսվում էր Շարա Տալյան երգչի ու մարդու կերպարը, ընդգծում նրա դերը մեր օպերային արվեստի զարգացման պատմության մեջ: Այդ նա էր, որ իր համախոհների՝ Հայկանուշ Դանիելյան, Լեւոն Խեչկի, Մելիք Փաշաեւ, օգնությամբ 1922-ին հիմք դրեց Գյումրիի օպերա-օպերետային թատրոնի, «Լեբլեբիջից» բացի առաջինը Երեւան բերեց Չուխաջյանի «Արշակ Բ» հերոսական օպերան՝ խաղալով Արշակի դերը եւ այլն:

Լ. Լ.

Մեր գրչով

Դարափոս

❖ Պարադոքս. Անկախություն ստանալուց հետո հարբածների փողոցային մի զանգեցների տեսակետից Հ[illegible]անն սկսեց ավելի շատ նմանվել [illegible]աստանին:

❖ Մարդ կա, որ այնքա[illegible] է սեփականատեր, որ մեռնելուց [illegible] անմիջապես վերամարմնավորվում է որպես շուն եւ էս է դառնում իր [illegible]ետցվածը պահպանելու:

❖ Կատվի աստեղային ժամն է, երբ մուկը խեղդվում է կաթի մեջ: Մկան աստեղային ժամն է, երբ կաթի մեջ խեղդվելուց առաջ կուշտ կերած է լինում մկնդեղը:

❖ Հնարամտությունն այն է, որ կարողացան էլ ավելի քանդել երկրի արդեն քանդված տնտեսությունը:

❖ Քաղաքականությունը միաժամանակ [illegible] արհամարհանքի դիմակն է:

❖ Շատ նոր կենցաղի, հյուրին «բարի ախորժակ» ասելու փոխարեն ասում են օգտվեք (ինչու ոչ՝ բարի):

❖ «Մեկ է՝ չեն հավատա», ասում է նա, ով արդեն խոսում է:

❖ Ազատագրվելով երկրի տերը համարվելու կոմունիստական ծաղրից՝ ժողովրդին շնորհվեց կապիտալիստական շահագործվելու գործադուլամերձ արժանապատվությունը: Բայց հիմա կանգնած գների բարձունքին՝ չգիտի խնդա՞, թե՞ լա:

ՎԱՐԴԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ

ԲՈԼՈՐԻ՜Ն, ԲՈԼՈՐԻ՜Ն, ԲՈԼՈՐԻ՜Ն

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

«Ռոմաշկա» սերիայի հիման վրա «Մեսրոպ Մաշտոց» էլեկտրոնային երկլեզու ստեղնաշարով (հայերէն եւ ռուսերէն):

«Ազրոտմաշ» ակցիոներային ընկերության եւ «Իգիթյան եղբայրների «Ալիս» ֆիրմայի (Ռուսաստանի Դաշնություն) համատեղ արտադրանք:

Գրամեքենան նախատեսված է տեքստային աղյուսակների եւ թվային նյութերի տպագրման եւ բազմացման համար:

Ինտերֆեյսի առկայությունը հնարավորություն է ընձեռում կիրառել գրամեքենան նաեւ որպես կոմպյուտերների եւ անձնական օգտագործման ԷՀՄ-ների համար դուրսբերիչ սարք:

Մեքենան օժտված է հիշողությամբ (3,8 Կբայտ):

Հայաստանի Հանրապետության եւ ԱՊՀ-ի արդի բազմակողմանի կապերի զարգացման պայմաններում «Մեսրոպ Մաշտոց» գրամեքենան անփոխարինելի է ինչպես անձնական, այնպես էլ պետական հիմնարկների եւ մասնավոր ֆիրմաների գործընթացի համար:

Շտապե՛ք ձեռք բերել «Մեսրոպ Մաշտոց» էլեկտրոնային գրամեքենան:

Շտապե՛ք. Ձեզ կշնորհվի «Մեսրոպ Մաշտոց» գրամեքենան Հայաստանում իրացնելու մենաշնորհը:

Տեղեկությունների համար դիմել. 307239, Կուրսկի մարզ, ք. Կուրչատով, ֆիրմա «Ալիս», հեռ. 4-28-03, 4-28-02, 4-27-82, 4-45-41

ARMINTOUR

Պետական տուրիստական «Արմենինտուր» ֆիրման (նախկին «Ինտուրիստ») հանրապետության քաղաքացիներին հրավիրում է հրապուրիչ ճամփորդության

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ, Ֆլորիդա նահանգի կուրորտներում հանգստանալու 15 օրով: 1993 թվականի նոյեմբերի 6-20-ը, նոյեմբերի 20-ից դեկտեմբերի 4-ը, դեկտեմբերի 11-25-ը: Ճամփորդության արժեքն է 1500-2000 ամերիկյան դոլլար, կախված հյուրանոցի կարգից:

Առաջարկում ենք նաեւ Նոր տարվա Միջերկրածովյան կրուիզ: 1993 թվ. դեկտեմբերի 25-ից 1994 թվականի հունվարի 12-ը, «Սոչինով» ջերմանավով, զվարճալի ծրագիր, միջերկրածովյան հինգ երկրներ այցելելով:

Բացի այդ «Արմենինտուրը» առաջարկում է անհատական եւ խմբակային այցելություն Հնդկաստան, Պակիստան, Վիետնամ, Բահրեյն, Իսրայել, Քիշ (Իրան), Մեքսիկա:

Գործարար մարդկանց եւ էկզոտիկ ճամփորդությունների սիրահարներին, ովքեր առեւտրական գործունեության նոր ասպարեզներ են փնտրում, առաջարկում ենք ճամփորդել Սինգապուր, Հոնկոնգ, Մալայզիա, Թայլանդ, Ավստրալիա (Սիդնեյ, Մելբուրն), Ֆիլիպիններ, որտեղ կարելի է զուգակցել բիզնեսը եւ հանգիստը գեղատեսիլ արեւադարձային կղզիներում:

«Արմենինտուրը» առաջարկում է ուղեգրեր Սոչի, տեղավորումը «Ժեմչուժինա» հյուրանոցում:

Հասցեն՝ Երեւան, Խորհրդարանի 2, Հեռ. 58-22-82, 56-40-62

«ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ» ՀԱՄԵՐԳԱՍՐԱՀ

Հոկտեմբերի 31-ին «Ավստրիական երաժշտության օրեր» փառատոնի երկրորդ համերգն է: Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը հանդես կգա ավստրիացի երիտասարդ դիրիժոր Ռոբերտ Ֆրայզիցերի ղեկավարությամբ: Ֆրայզիցերը նաեւ շնորհալի կոմպոզիտոր է (ներկայումս ուսանում է Մոսկվայի կոնսերվատորիայում պրոֆ. Էդիսոն Դենիսովի ղեկավարությամբ): Համերգում ընդգրկված է Ֆրայզիցերի «Տխրության մեջ է թափառում իմ երգը» նվագախմբային կոմպոզիցիան: Ծրագրի մեծ մասը նվիրված է Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտի ստեղծագործությանը: Ռե մաժոր լուսավոր դիվերտիսմենտի կողքին կհնչի թիվ 35 սիմֆոնիան, որը Հաֆների ազնվական ընտանիքին նվիրված լինելու պատճառով հայտնի է նաեւ «Հաֆներյան սիմֆոնիա» անունով: Դաշնամուրային թիվ 27 (սի-բեմոլ մաժոր) կոնցերտը կնվագի Կոմիտասի անվան երաժշտանոցի 4-րդ կուրսի ուսանողուհի Անահիտ Չաուշյանը: Անահիտը աշակերտում է պրոֆեսոր Վիլլի Սարգսյանին: Նա ունի համերգային ելույթների պատկառելի փորձ, հանդես է եկել մենահամերգներով եւ տարբեր նվագախմբերի ընկերակցությամբ Հայաստանում, Իտալիայում եւ Բելգիայում:

Համերգի սկիզբը ժ. 14-ին:
Տոմսերը վաճառվում են

Նոյեմբերի 2-ին տեղի կունենա դաշնամուրային երաժշտության երեկո: Հանդես կգա միջազգային մրցույթի դափնեկիր Անահիտ Ներսիսյանը:

Համերգի սկիզբը ժ. 16-ին:
Տոմսերը վաճառվում են:

Բազմազավակներ

Նոյեմբերի 2-ին, ժամը 10-ին հրավիրում ենք մասնակցելու համաքաղաքային միտինգին:

Բոլոր բազմազավակ ընտանիքների ներկայությունը պարտադիր է:

Հրավիրում ենք նաեւ քաղաքական, բարեգործական եւ այլ կազմակերպություններին, որոնց հուզում է ազգի ապագան, սոցիալական հարցերը: (Հավաքվել Սուրբ Սարգիս եկեղեցու մոտ):

Հայաստանի բազմազավակների «Ճիրագ» բարեգործական միություն:

Հայտարարություն

Վաճառվում է 4 սենյականոց սեփական տուն Արաբկիրի շրջանում իր մերձակա հողամասով 1500 քառ. մետր ընդհանուր տարածքով:

Հասցեն՝ Ֆիոլետովի փ. 25/2
Հեռախոս՝ 256544 Հովիկ

Զանգահարել ժամը 18:00-ից հետո:

IMAC

ՀԱՅ-ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԵՂ ՖԻՐՄԱՆ

«ԻՄԱԿ»-Ը ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է.

Բեռների տեղափոխում «ԻԼ-76» ինքնաթիռներով «Զվարթնոց» օդանավակայանից Երեւան-Ստավրոպոլ երթուղով: Ըստ պահանջի ձեր բեռները կտեղափոխվեն ԱՊՀ ցանկացած վայր: Ուղեվարձի գինը 1 կգ քաշի համար եւ վճարման ձեւը՝ պայմանագրային:

«ԻՄԱԿ»-Ը ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է.

Արդյունաբերական ապրանքների իրացման պատվերներ ԱՊՀ ցանկացած երկրում:

«ԻՄԱԿ»-Ը ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ Է.

Պահեստավորման եւ պահակային ծառայություններ Ստավրոպոլում եւ ավտոտրանսպորտով ընդունված գներից 30 տոկոս էժան բեռների տեղափոխում Ստավրոպոլից ԱՊՀ ցանկացած վայր:

Ուղեւորների համար ուղեգրեր «Էրեբունի» օդանավակայանից՝ ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ, ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, ԱՍՏՐԱԽԱՆ եւ հետադարձ:

«ԻՄԱԿ»-Ը ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է.

Նախնական պատվերներով ուղեւորների եւ բեռների ինքնաթիռներով տեղափոխում ԱՊՀ ցանկացած երկիր եւ երկարատեւ համագործակցության հիման վրա՝ արտասահման:

«ԻՄԱԿ»-Ը ԻՐԱՑՆՈՒՄ Է.

Սննդամթերք, նաեւ ընդունում է դրանց ձեռքբերման նախնական պատվերներ եւ ներմուծում է Հայաստան մեկ շաբաթում:

«ԻՄԱԿ»-ը Երեւանի պահեստներում մշտապես ունի ապրանքների լայն տեսականի, եւ իրականացնում է մեծածախ եւ ապրանքափոխանակման գործարքներ:

375009, Երեւան, Իսահակյանի փ. 28, 3-րդ հարկ
Հեռ. 52-97-40, 52-99-83
Ֆաքս 56-15-48

ONAISIS CO. LTD

«ՕՆԱԻՍԻՍ» ֆիրման տարադրամով առաջարկում է արտասահմանյան մակնիշի ավտոմեքենաներ, շուկայականից 30% ցածր գներով:

Ընդունվում են ցանկացած արտասահմանյան մակնիշի ավտոմեքենաների պատվերներ: Տեղ հասցնելու ժամկետը 10 օր:

Նախնական մուծում չի պահանջվում:

PUBLISET

«Անի» հյուրանոց, 630 սենյակ, հեռ. 562211, 594630, ֆաքս 562211

ՆՈՅ

«ՆՈՅ»
ԿՈՄԵՐՑԻՈՆ ԲԱՆԿ

Ներդրած Ձեր ավանդների ՇԱՀՈՒՅԹՆԵՐԸ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆՆ են, քանի որ դրանք իրական են ու մանրակրկիտ հաշվարկված բարձրակարգ մասնագետների կողմից:

«Անի» հյուրանոց 507, 514 սենյակներ հեռ. 59-45-14, 56-49-30

Չեխովի-23, հեռ. 46-25-27, Հանրապետության-67, հեռ. 56-51-07

Աշխատանքային ժամեր՝ ամեն օր 10:00-16:00
Բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

PUBLISET

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ոճային ձեւաւորման եւ տառատեսակների հեղինակ ՊԱՒԵԼ ՂԱԼԱՔԵԱՆ

ՀՀ կառավարության «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2   Գրանցման թիվ 65   Դասիչ 68149   Տպաքանակ 25 000   Պատվեր 1626   Ստորագրված է տպագրության 29. 10. 1993

digitised by A.R.A.R.@